ВЫХОДЗІЦЬ З ЧЭРВЕНЯ 1994 ГОДА

Беларуская МАЛАДЗЕЖНАЯ

Рэспубліканская грамадска-палітычная незалежная газета №1

Прывітанне

"Хто згубіўся, разгубіўся ў гэтым свеце -- сустракайцеся, шукайце сяброў і аднадумцаў на хвалі радыёстанцыі "Беларуская маладзёжная"...

Я пачынала так амаль кожную сваю перадачу ў прамым эфіры -- чалавеку вельмі патрэбна, каб хоць дзе-небудзь яго чакалі сябры, аднадумцы. Свет наш зараз такі, што часцяком ні дома, ні на працы, ні ў інтэрнаце, ні ў аўдыторыі нас не чакаюць. У сучасным нашым грамадстве чалавек, па-сутнасці, не патрэбны нікому...

А ў нас з вамі было па-іншаму! Вы памятаеце, колькі разоў круцілі вы тэлефонны дыск, каб паспрачацца з Віталем Сямашкам, задаць пытанне Алене Радкевіч, "падкінуць ідэйку" Алесю Дайнеку? Вы памятаеце колькі разоў дражніла вас наша "застаўка" -- "Самая беларуская, самая маладзёжная"! Прызнайцеся -- вы ў гэта сапраўды паверылі...

З 28 мая радыёстанцыі "Беларуская маладзёжная" ў эфіры няма. Гісторыю "знікнення" вы павінны ведаць -- ужо два тыдні пра гэта пішуць газэты, распавядала тэлебачанне Расеі і "Молодежный канал", калегі з Дзержтэлерадыё Беларусі іншым разам "прабіваюцца" і на хвалі "нашага" радыё. Заявы ў падтрымку "Беларускай маладежнай", якая не згадзілася быць пакорлівым сродкам для ўладнай маны, прынялі палітычныя партыі і грамадскія рухі, кандыдаты на прэзідэнцкую пасаду, XXXI з'езд Саюза Моладзі Беларусі, творчыя, вытворчыя, рэдакцыйныя калектывы... Ад званкоў слухачоў "успухлі" тэлефоны ў Камісіі па галоснасці і правах чалавека Вярхоўнага Савета, у прыёмных Саўміна, у кіраўнікоў Дзяржтэлерадыё.

Вынік -- ваш голас нішто для ўладнага чынавенства. Пазіцыя "Беларускай маладзёжнай" для яго -- шкодная "недарэчнасць" ў гладка спланаванай прэзідэнцкай кампаніі. 8 чэрвеня на сустрэчы з выбаршчыкамі ў Магілёве прэм'ер -- міністр В. Кебіч недвухсэнсоўна заявіў, што "маладзёжку" болей не пацерпіць і "разбярэцца" яшчэ з некаторымі сродкамі масавай інфармацыі. 9 чэрвеня зранку супрацоўнікаў радыёстанцыі "Беларуская маладзёжная" пачалі звальняць...

Гэтая газета -- сведчанне, што "маладзёжка" не растаптаная. На гэтых старонках вас чакаюць знаёмыя прозвішчы журналістаў "Беларускай маладзёжнай" і сустрэчы з нашымі гасцямі -- тымі, хто павінен быў ці мог быць запрошаны ў прамы эфір. Мы гаворым з вамі як заўсёды -- сумленна і шчыра, не хаваючы іроніі і часам сарказму. Мы расказваем вам пра падзеі, факты, людзей і кожны раз пытаемся: "Што думаеце вы?" Шкада, што пазбаўленыя мы тэлефона прамой студыі, каб адразу пачуць адказ.

А рубрыкі свае мы захавалі -- вам будзе зручней. І калі справа толькі ў музычным фоне -- уключыце радыё. Там замест "Беларускай маладзёжнай" столькі то пахавальнай, то залішне гуллівай музыкі...

Мы яшчэ вернемся!

Тацццяна НІЧЫПАРУК /МЕЛЬНІЧУК/,
былы намеснік галоўнага рэдактара радыёстанцыі "Беларуская маладзёжная", рэдактар газеты "Беларуская маладзёжная", ваш знаёмы эфірны мадэратар

Заява радыёстанцыі "Беларуская маладзёжная"

9 чэрвеня намеснікам Старшыні Дзяржтэлерадыё С. Булацкім было афіцыйна засведчана, што "Беларуская маладзёжная" пазбаўляецца статуса радыёстанцыі ў зацверджанай Саўмінам структуры Дзяржтэлерадыё. Тым самым інфармацыя нашага кіраўніцтва, перададзеная ў гэты ж дзень праграмай "Радыёфакт", што "аб закрыцці радыёстанцыі "Беларуская маладзёжная"..." не было нават размовы" з'яўляецца хлуснёй.

Спробы заткнуць "маладзёжцы" рот за апошнія два гады прадпрымаліся неаднаразова. У арсенале матадаў кіраўніцтва адхіленні вядучых ад эфіру, адміністрацыйныя спагнанні за парушэнні "інструкцыяў" па выдачы ў эфір, патрабаванні звальнення асобных журналістаў, забароны цэлых праграмаў і радыёдзён. Матырыялы, якія меліся выйсці ў эфір, папярэдне праслухоўваліся кіраўніцтвам, цэнзураваліся ці наогул адвозіліся ў Саўмін для праверкі на адпаведнасць афіцыйным устаноўкам. Канчаткова маскі былі скінутыя 8 чэрвеня на сустрэчы прэм'ера Кебіча з выбаршчыкамі ў Магілёве, дзе ён, адказваючы на пытанне ўдзельнікаў сустрэчы, зазначыў, што "Беларуская маладзёжная" "палівала" ўрад і асабіста яго "брудам", і параіў тым, хто жадае, каб радыёстанцыя існавала, знайсці сродкі на адкрыццё незалежнай "хвалі".

Гэткім чынам ясна, што так званая рэарганізацыя сістэмы радыё і тэлебачання стала падставай для расправы над няўгоднымі журналістамі і калектывамі. З эфіру знікла радыёстанцыя з больш як 30-гадовай гісторыяй і традыцыямі, якая адкрыта выступіла ў падтрымку маладой беларускай дзяржаўнасці, незалежнасці, Адраджэння, за права на слова розным палітычным плыням і сацыяльным групам.

Мы заклікаем слухачоў і прыхільнікаў нашай радыёстанцыі да байкоту эфірнага часу, які раней належыў "Беларускай маладзёжнай". Мы кваліфікуем тое, што адбылося, як палітычную акцыю і наступ на свабоду слова і лічым, што гэта ёсць сур'ёзная падстава задумацца ўсім грамадзянам Беларусі, якія прыйдуць 23 чэрвеня на выбарчыя ўчасткі.

Ж. Літвіна, Т. Нічыпарук, В. Сямашка, А. Радкевіч, А. Дайнека, А. Хмяльніцкі, Л. Вольскі, І. Кобзік, А. Вечар, І. Студзінская, І. Курапаткіна, В. Бабак, У. Давыдоўскі, Н. Пятроўская, З. Лукашук, Г. Харужая, Г. Кеснер, Ю. Быкаў, У. Сакульскі, З. Падбярэзскі

З заявы кандыдата ў прэзідэнты Рэспублікі Беларусь Станіслава ШУШКЕВІЧА

Забарона выхаду ў эфір папулярных радыёстанцый "Беларуская маладзёжная" і "Крыніца", адлучэнне ад работы іх вядучых журналістаў пад прыкрыццём "рэарганізацыі" Дзяржтэлерадыё яскрава гаворыць пра тое, што сілы наменклатурнага рэваншу на Беларусі пайшлі ў жорсткі наступ нават на тыя сціплыя заваёвы ў галіне галоснасці, свабоды слова, якіх наша грамадства дамаглося ў апошнія гады...

Старая ўлада, заснаваная на крывадушнасці, дэмагогіі і падмане, панічна баіцца праўды, вольнага спаборніцтва ідэй. Гэты ўдар па галоснасці не выпадкова наносіцца напярэдадні прэзідэнцкіх выбараў: збанкрутаваныя, недзеяздольныя палітыкі, якія сутаргава ўчапіліся за кіраўнічыя крэслы, хочуць канчаткова ператварыць сродкі масавай інфармацыі ў паслухмяны інструмент абалваньвання простага люду, каб любой цаной захаваць сваё панаванне.

АХ, ЯКАЯ БЫЛА СТАНЦЫЯ!



З заявы дэпутатаў апазіцыі БНФ у Вярхоўным Савеце Беларусі

Апазіцыя БНФ неаднаразова з'вяртала увагу грамадскасьці Беларусі і міжнароднай супольнасьці на становішча у сродках масавай інфармацыі, якое адметна поўным ігнараваньнем законаў і прынцыпаў свабоды слова з боку ўрада...

Наступ на дэмакратычных журналістаў і незалежную прэсу невыпадковы -- Савет Міністраў і паслухмяны яму Вярхоўны Савет зацікаўленыя, каб выбары прэзідэнта адбываліся ў становішчы інфармацыйнага падману грамадства...

Таталітарызм павінен быць спынены.

Мы атрымалі дзясяткі заяваў у нашую падтрымку ад палітычных партыяў і грамадскіх аргрнізацыяў, сотні лістоў і безліч тэлефанаванняў (пакуль мелі працоўныя месцы ў Доме радыё) Пра ўсё ў адным нумары распавесці немагчыма.

Але ведайце -- ён не апошні!



Мы яшчэ вернемся!

"КВАДРАКОЛА"

Прывітаньне. Тым, хто ня памятае альбо проста ня ведае, што такое "Квадракола", мушу патлумачыць, што гэта перадачка, якая на працягу апошняга году рэгулярна выходзіла у эфір, гойдаючыся на хвалях радыёстанцыі "Беларуская маладзёжная". Вёў гэтую перадачку квадраколер Лявон Вольскі й размова ў ей вялася пра мастацтва, пра творчасьць. Але зь цягам часу квадраколер зразумеў, што пад гэтыя два словы -- "мастацтва" й "творчасьць" падпадае значна болей, чым прынята лічыць. Напрыклад, дыпляматыя -- хіба гэта ня творчасьць? Альбо палітыка -- таксама своеасаблівае мастацтва. Ды, што там казаць, усе, што зьвязана з чалавечай дзейнасьцю, можа быць, у сваю чаргу, зьвязана з творчасьцю й мастацтвам. Таму ў "Квадраколе" фігуравалі розныя запрошаныя Госьцікі: мастак Сяргей Рымашэўскі, знаўца народных звычаяў сп. Маркушэўскі з-пад Ецэвічаў, выканаўца казацкіх песень Мікалай Сядоў, выканаўца тувінскіх гарлавых сьпеваў, вядомы ва ўсім сьвеце экстрасэнс Доктар Эдбай, марсыянскі шпіен, які, натуральна, не пажадаў назваць свае імя, паэт Кастусь Гаманец, прадстаунік нетрадыцыйнае мэтэаралегіі Казімер Грак і шмат іншых, усіх не пералічыш.

Але сеньняшні, газэтны варыянт "Квадраколы" вымагае іншае стылістыкі, таму квадраколер Лявон Вольскі проста падзеліцца з вамі некаторымі сваімі думкамі й меркаваньнямі пра нашае, як яго часта называюць, няпростае жыцьце. І пра наш, як яго яшчэ часьцей называюць, складаны час. Такім чынам

КУЛЬТ ВУДУ. БЕЛАРУСКІ ВАРЫЯНТ

Мая адукацыя, адукацыя чалавека й будучага квадраколера, пачыналася, як і шмат у каго, зь дзіцячага садку. І там я першы раз убачыў гэтага чалавека. З добрымі вачыма, з востранькай бародкай, з лысай галавою, вялікага сябра ўсіх дзяцей і, як вядома, самага чалавечнага чалавека. Гэты чалавечны чалавек быў паўсюль: у кніжках, на сьценах, ен жыў у магнітафоне і ў праігравальніку, радыепрыймачы, на кінаэкране. Схавацца ад яго можна было адно дома, дзе не віселі ягоныя партрэты, дзе не было кнігаў пра яго і дзе не круцілі, як у дзіцячым садку, плыткі зь ягонымі прамовамі. Хаця, калі казаць шчыра, дык і дома ён час ад часу зьяўляўся: вынырваў з экрану нашага старэнькага, з дызайнам у стылі ампір, тэлевізарчыка.

Дык вось, гэтаму чалавечнаму чалавеку належаць, як гэта прынята казаць, крылатыя словы: "вучыцца, вучыцца і вучыцца". Гэтыя словы суправаджалі мяне ледзь ня ўсе жыццё. Першы раз я зь імі сустрэўся ў дзіцячым садку. Потым -- у школе. Потым -- у мастацкай вучэльні. Нават у войску гэтыя словы ўпарта суправаджалі мяне. І ўрэшце я да іх прызвычаіўся. Як прызвычайваюцца да прадмету інтэр'ера -- толькі ня хатняга, а службовага.

І вось аднойчы, калі я, выконваючы запавет, у чарговы раз вучыўся, я пачуў іншыя словы чалавека з вострай бародкай. Гучалі яны гэтак: "Жыць у грамадстве й быць вольным ад грамадства немажліва". Відаць, аўтар гэтых словаў меў рацыю. Бо сеньня я чамусьці не разважаю пра карціны й музыку, а дзялюся з вамі сваімі /дарэчы без аніякае прэтэнзыі на аб'ектыўнасьць/ думкамі пра наш, як тыя казалі, няпросты час і нашае, як тыя ж казалі, складанае жыцьце.

Як гэта ні дзіўна, надыйшлі іншыя часы, і цяпер мяне суправаджаюць іншыя твары й іншыя галасы. Яны таксама жывуць у маім тэлевізары, радыепрыймачы, у газэтах, у размовах на вуліцах.

Ведаеце, у далекай Афрыцы, куды мы наўрад ці калі патрапім, есьць гэткая непрыемная рэч. Яна завецца культ Вуду. Я спадзяюся, у вас няма шкоднае звычкі чытаць газэты падчас сьняданку, палудні ці вячэры. Бо, як вядома, прадукты культа Вуду -- гэта зомбі, ажыўленыя мерцьвякі, якія ходзяць, выконваюць загады свайго гаспадара /шамана/, пры гэтым яны вельмі выгодныя, бо не патрабуюць ані ежы ані пітва. Невядома, якім чынам гэта робіцца, як зрэшты, не даказана, што гэтыя зомбі існуюць насамроч. Што ж робіцца ў краіне высокаразьвітай манумэнтальнай прапаганды й нагляднай агітацыі з так званым сярэднім чалавекам? Які штодня чуе адны й тыя словы, бачыць на экране адны й тыя твары, якога суправаджаюць праз жыцьце адны й тыя выслоўі, выразы... У рэшце рэшт гэты чалавек пачынае рабіць ня тое, што хочацца яму, а тое, што хочуць ягоныя гаспадары. Ен кідаецца на амбразуру, захіляе сваім целам камандзіра, гіне, каб ўратаваць з вагню сьцяг брыгады, едзе на БАМ, на цаліну. Пры гэтым ен не патрабуе шмат грошай, а есьці можа раз на дзень. Міжволі і прыгадваецца далекая Афрыка зь ейнымі таямнічымі, але, на маю думку, ня вельмі ад нас далекімі культамі.

Я жыву ў Менску. Ягоны цэнтар забудаваны пасьля вайны. І стыль гэтых пабудоваў завецца, хутчэй за ўсе, "сталінскі ампір". Чыгунныя агароджы, высокія, цяжкія чыгунныя брамы. Вылітыя з чыгуну пяціканцовыя зоркі, вянкі, сымболі ведаў ды сымболі нашае вайсковае моцы... Мы жывем сярод гэтага, й ва ўсім гэтым ёсьць нешта настальгічна-кранальнае. І натуральна, што дэманстранты з чырвонымі сьцягамі й чырвонымі фанатычнымі вачыма пасуюць сюды болей, чым шапікі з хот-догамі й гамбургэрамі, якіх, зрэшты, і няма, але зьяўленьня якіх так не хочуць тыя, што дэманструюць свае чырвоныя сьцягі.

Дарэчы, якія будынкі, такія й іхнія назовы. Дом афіцэраў, Дом піянэраў, Дом Урада. Але Дом Урада -- гэта асобная размова й тэмат культа Вуду /я зноў спадзяюся, што вы не ясьце ў гэты час/ таксама зойме ў гэтай размове свае пачэснае мейсца.

Дом Урада. Простакутна-трывалы. Чорныя вокны, за якімі нічога й нікога ня ўбачыш. Чорная фігура правадыра на чорным п'едэстале.

Побач -- Чырвоны касьцел. Псэўдаготыка, завостраныя вежы, імкненьне ўгару, да неба.

Дом Урада ня мае ніякіх вострых гмахаў. Ен не імкнецца да неба, ен трывала стаіць на зямлі й тыя, хто там працуе, прынамсі большасьць зь іх, моляцца зусім іншаму богу.

Я рэдка гляджу тэлевізар. Асабліва беларускі канал. Але, каюся, час ад часу здараецца. І неяк я меў неасьцярожнасьць паглядзець некаторыя з трансьляцыяў работы Вярхоўнага Савета. З таго самага Дома Ураду. Я быў непрыемна зьдзіўлены тварамі большасьці дэпутатаў, іхняй моваю, манэрамі. Усе гэта нагадала мне нейкі таямнічы рытуал невядомай мне рэлігіі. Выступы ж дэпутатаў ад апазыцыі ўспрымаліся нейкім парушэньнем рытуала, дысгармоніяй.

Затое прамовы прэм'ера абсалютна пасавалі да агульнага настрою, да таямнічае культавае атмасфэры й наогул да будынка Дома Урада. Прэм'ер падаецца мне гэткім вярхоўным шаманам, у дзеяньнях, у словах і на твары якога таямнічы культ дасягнуў найвышэйшае канцэнтрацыі. Як і большасьць дэпутатаў, ен гаворыць на таямнічай мове, якая не з'яўляецца ні расейскай, ні беларускай. А сэнс ягоных пастановаў ды загадаў інакш, як службаю невядомаму культу, не патлумачыш.

Вось былы Старшыня дазваляў сабе размаўляць аж на дзьвюх мовах. Пэўна, гэтым і тлумачыцца зьняцьце яго з пасады. Гэта, відаць, нэрвавала астатнюю дэпутацкую большасьць і, зноў жа, несла дысгармонію ў рытуал.

Дык вось. Без прэтэнзыяў на аб'ектыўнасьць, магу вам паведаміць: я здагадаўся, што гэта за рытуал, што за рэлігія. Гэта той самы культ Вуду. Паглядзіце на твары гэтых людзей, зазірніце ў іхнія вочы -- гэта будзе лепшым доказам. Іхнія ўчынкі нічым іншым немажліва патлумачыць.

Але, як заўжды, атрымалася недарэчнасьць. Прыхільнікі культа Вуду самі патрапілі пад ягонае шкоднае ўзьдзеяньне. І таксама параўтварыліся ў паўзомбі. Паглядзіце, зноў жа, на прэм'ера...

Хаця, баюся, што дарэмна я раю вам глядзець на яго. Узьдзеяньне культа Вуду ня вывучанае, таму, мажліва, глядзець і слухаць жрацоў гэтага культу, якія да таго ж адначасова зьяўляюцца ягонымі ахвярамі, вельмі шкодна.

А між тым не глядзець і ня слухаць даволі цяжка. Бо прэм'ер змагаецца за прэзыденцкую пасаду і робіць усе захады, каб часьцей паказвацца на экране і на старонках газэтаў. Ён цяпер заняў мейсца таго чалавечнага чалавека з бародкаю, пра якога я казаў вышэй. І які, безумоўна, таксама служыў культу Вуду /гэта відаць нават па тым, як ен пахаваны/. Я мушу вас папярэдзіць: лепей ня слухаць прэм'ераўскія прамовы й не глядзець перадачы зь ягоным удзелам, бо шкода для чалавечага арганізма можа быць велізарная.

Зрэшты, гэта вашая справа. Калі хочаце, глядзіце. Вам, дарэчы, і вырашаць, ці будзе Беларусь пад культам Вуду. А мая справа падзяліцца з вамі сваімі цікавымі назіраньнямі і неаб'ектыўнымі высновамі. Тым болей, што калі мы апынемся пад прыгнетам новага культу, новае рэлігіі, магчымасьці ў мяне паразмаўляць з вамі ня будзе. Ня будзе ніякіх "Квадраколаў", "Беларускіх маладзёжных", рок-нролаў, незалежных тэлевізіяў, эротыкаў і іншых дэстабілізуючых зьяваў.

І зноў вернецца той чалавечак з бародкаю, які загадаў аж тройчы вучыцца й трапна адзначыў ролю асобы ў грамадстве. Бо які ж культ Вуду безь ягонага засушанага сымбалю?

Можа, вам хочацца спакою? Цішыні? Дык, калі мы апынемся пад новым культам, цішыню я вам гарантую. Мертвую. Бо зомбі не размаўляюць.

Квадраколер
Лявон ВОЛЬСКІ

ЗЯНОН ПАЗЬНЯК:

"ХАЧУ ЎЗАРАЦЬ ПОЛЕ БЕЛАРУШЧЫНАЙ, НЕ АЗІРАЮЧЫСЯ НА ГАДЗІНАЎ..."

...Яго можна ўпікаць: маўляў, што гэта ён усё бяжыць наперадзе цягніка /па-мойму, найчасцей сьвядома -- В.С./, але нельга не лічыцца з тым, што бадай усе ягоныя прагнозы спраўдзіліся і спраўджваюцца. ён ня першы год трымае руку на грамадскім нэрву. Ягоныя словы ставяць усіх нас перад неабходнасцю Выбару. 30 кастрычніка 88-га; Курапаты, Чарнобыль, 19 жніўня 91-га... Ды хіба прасочыш усе падзеі, якія ўсхалынулі кожнага і дзе ягоныя словы прагучалі ў ліку першых?! Бадай што і няма ўжо месца дзеля ўзгадкі, што ў ім дагэтуль жыве творца-публіцыст, вучоны, археоляг, паэт. Аднак і яму смяротна надакучыў ўтвораны незалежна ад яго ў віры палітычных баталіяў ягоны плякатны партрэт. Але ці атрымаецца скінуць маску? Так ці інакш, наш госьць -- ЗЯНОН ПАЗЬНЯК, старшыня сойму Беларускага Народнага фронту, лідэр парляманцкае апазыцыі, кандыдат на пасаду першага прэзідэнта Беларусі.

-- Тое, што зьмяніўся імідж руху і Лідэру, відавочна: раней гаварылася пра "супрацоўніцтва БНФ з лепшымі сіламі кампартыі", зараз жорсткі антыкамунізм, які вытрымліваюць бадай што ўсе партыі і рухі, якія узьніклі пад дахам БНФ-БСДГ, НДП, БЗВ і г.д. Дый Вы публічна абвесцілі пра ўласную прыхільнасць да клясычнае хрысціянскае дэмакратыі...

-- Між іншым, за ўсю гысторыю супрацоўніцтвам з камуністамі /чытай -- з бандытамі/ Фронт аніколі не заплямлены. Тое, што найбольш сумленныя прафэсыяналы ды інтэлектуалы перайшлі да нас -- лягічны крок зь іх боку. Але й нямэнклятура цяпер ня тая пайшла. Скарыстаўшы ўладу і доступ да дзяржаўнае маёмасьці, яны пачалі пераразмяркоўваць апошнюю ва ўласную прыватную маёмасць -- тое, што ў народзе ахрысцілі "прыхватызацыяй". Гэты працэс раскрадання й стварэння мафіёзнай дзяржавы "пайшоў" з 91 года, калі фармальна набылі незалежнасць. Дачы, катэджы, дутыя "СП", махінацыі з курсамі валютаў -- усяго не пералічыць, з-за чаго ня йдуць рэформы. Хоць нібыта выдаюцца законы аб прадпрыемстве, аб уласнасці, але яны не унівэрсальныя, бо папярэдне ня вырашана пытанне зь зямлёй, з уласнасцю, і хто ўласнік, на чыю валюту жывем. А толькі пры гэтым можна пачынаць прыватызацыю.

-- Няўжо намэнклятура ня хоча стаць уласьнікам?..

-- Тады ж трэба будзе з народам дзяліцца! А так, па нашых зьвестках, толькі на канец 92 года 20 адсоткаў дзяржмаёмасці Беларусі раскрадзена. Дарэчы, асаблівасць беларускай намэнклятуры ў тым, што яна ўзрошчаная на нацыянальным нігілізме. Таму зараз, калі эканамічны крах на відавоку, яны гатовыя "здаць" два буйнейшых нафтапераапрацоўчых завода ў Эўропе Расеі, здаць саму дзяржаву, Незалежнасць, увайсці ў якія хочаш ваенна-палітычныя блёкі з Арменіяй, Таджыкістанам і г.д. Маўляў, яны са сваёй рэптыльнай псыхалёгіяй і нарабаванымі мільярдамі не прападуць. Крымінальшчыны вакол гэтых людзей жахліва шмат: афёра з акулярнымі аправамі, нажыванне на ліцэнзіях, раскраданне ваеннай маёмасці. Істотна тое, што нарабаванае нікуды не ўкладваецца, але ў мяхах чакае сваяго часу. Ці,



дакладней, ляжыць у швэйцарскіх ды нямецкіх банках, інвэстуючы тамтэйшыя эканомікі. На канец таго ж 92 года ў Нямеччыне знаходзілася 20 млрд даляраў з краінаў СНД. Вось вам асновы мафіёзнай дзяржавы, ўтворанай на зрошчванні карумпаванай бюракратыі з крымінальнымі элямэнтамі. Цяпер гэтыя грашовыя мяшкі будуць прыстасоўваць нацыю й дзяржаву пад сябе. Тыповы лацінаамэрыканскі варыянт -- купка алігархіі зьверху і галеча ды гарота ў масах.

-- Калі ж крывасмокі нап'юцца, ці зможа БНФ ўсур'ёз выйсці на арэну з ільвамі?

-- Калі ня будзе знешняга фактару накшталт сакавіцкіх страйкаў ці прыхода прэзыдэнта-дэмакрата, гэты Вярхоўны Савет дацягне да "пераможнага" канца і з новымі выбарамі пачнуцца зьмены. Пакуль жа цалкам вытлумачальная апатыя народу: падсвядома людзі адчувалі, што ня было аніякага мэханізму распусціць парлямант, правесьці новыя выбары.

-- Тым часам і пра вас камуністычны друк распаўсюдзіў плёткі, што Пазьняк пераехаў на прашпэкт Машэрава ў чатырохпакаёвую кватэру, будуе шыкоўнае лецішча пад Баранавічамі, служыў у нямецкай паліцыі...

-- Ну атрымаў "дзвухпакаёўку" ў... 79 годзе разам з маці, выстаяўшы 15 гадоў. З іншага боку, у нас найбольш гарачыя галовы заклікаюць да паўстання, ледзь не да часоў Касцюшкі. Крывя ніколі не давядзе да дабра. Адзіная канстытуцыйная магчымасць -- закон аб рэфэрэндуме, прыняты пад ціскам апазыцыі. Але камуністычны сойм растаптаў правы паўмільёна выбаршчыкаў, парушыў закон --вось дзе б "узарвацца" грамадству, тысячамі прыехаць у Менск пад сцены Вярхоўнага Савету! Мы ж ізноў адчулі магільны спакой. Пераканаы, толькі на ўпэўненасці, што з сённяшняга беларускага грамадства можна вяроўкі віць, гадзюкамі паганяць і смалой карміць, трымаецца сённяшняя антынародная ўлада.

-- Зянон Станіслававіч, вы апантаны чалавек?

-- Віталь, я не фанатык і гэта тая частка адмоўнага іміджу, якую б жадаў адкінуць, хоць баюся, памру з гэтым іміджам, бо ведаю ўладу стэрэатыпаў над грамадствам. Самае вялікае шчасце для мяне неаддзельнае ад шчасця Бацькаўшчыны, народа. Я гэтаму прысвяціў сваё жыццё. Каб залежала здзяйсненне гэтых мараў ад маёй смерці, канешне, пытанняў, як кажуць няма.

Але ж патрэбна цярплівая, штодзённая, без разьменьвання на дробязі, праца. Таму й ня адказваю на ўсялякую лухту, што пішуць асабіста пра мяне. Бог ім суддзя. Асабіста я нікому не зрабіў зла, ні на каго не падаў у суд. У той жа час сустракаўся з тымі, хто напачатку мяне паносіў усяляк -- але пасля гаманы сыходзілі маімі прыхільнікамі.

-- Хто Вы па веравызнанню?

-- Я хрышчоны каталік, але БНФ і я асабіста аднолькава ставіцца да усіх хрысціянскіх канфэсыяў. Канешне, падтрымліваю імкненне ўсіх іх да аўтакефальнасці, каб не было праз іх палітычнага ўздзеяння на нашую дзяржаву.

-- Ці можам зараз пачуць Пазьняка-паэта?

-- Не, я не такі ўжо паэт, каб чытаць экспромтам. Дзеля гэтага мне трэба адпаведны настрой, "паплакацца" як след...

-- Вы зрэдку ўсміхаецеся на людзях. Імідж не дазваляе, альбо вялікая мудрасць спараджае вялікую самоту?

-- Можа мой недахоп, але лічу: на людзях палітык павінен быць заўжды сур'ёзны, сабраны. Бо калі расслабіўся, трапляеш у пастку.

-- Вы лічыце, творца абавязаны займацца палітыкай зараз?

-- Калі здольны, мусіш дапамагчы людцам, Бацькаўшчыне, культуры. Адзін чалавек жыве для сваёй справы, сям'і, другі ня можа пачуваць сябе добра, калі дрэнна Беларусі. Трэба сеяць. Я ўспамінаю заўжды прыпавесць пра Вінямёйнэна з Калевалы. ён мусіў прайсці праз некалькі выпрабаванняў. Адно зь іх -- прайсці праз гадзючае поле з сахой. Трэба было ўзараць яго, ні разу не азірнуўшыся. У гэтае мудрасці сэнс таго, як адзін чалавек можа ў прынцыпе змагацца з таталітарным монстрам. Я адчуваю: сёння ён яшчэ правіць балю, заўтра, зь яго будуць смяяцца. Я задаволены сваім жыццём. Хацеў бы пажадаць табе, тваім чытачам і ўсім --Шчасця на вольнай Бацькаўшчыне.

Віталь СЯМАШКА

СТАНІСЛАЎ ШУШКЕВІЧ:

ПУЦЯВІНА ЛЕСУ



На XII сессіі Вярхоўнага Савета Беларусі, на пачатку чэрвеня 93-га года, адбылася падзея, якую мала хто прыкмеціў, аддаючы ўвагу палкай дыскусіі аб калектыўнай бяспецы. Мусячы неяк рэагаваць на трывогу грамадскасці: "Наменклатура рабуе дзяржаву" — парламент абвясціў аб стварэнні часовай камісіі для вывучэння дзейнасці камерцыйных структур, дзеючых пры рэспубліканскіх і мясцовых органах улады і кіравання. Старшынёй камісіі абралі дэпутата Лукашэнку.

Сіплаваты, заўжды з гнеўнымі ноткамі голас Аляксандра Лукашэнкі, дырэктара саўгаса "Гарадзец" Шклоўскага раёна, аматары радыётрансляцый з сесій Вярхоўнага Савета вызначалі к таму часу ўжо беспамылкова з першай фразы. Ён рваўся да мікрафона пры любой нагодзе, гаварыў хоць часамі і не па тэме, але заўседы палымяна. А галоўнае -- кожны раз некага клеймаваў, выкрываў. І такім чынам закранаў патрэбныя струны ў душах тых грамадзян, што надзвычай любяць простыя сацыяльныя рэцэпты: вось чарговы вораг, яго трэба сцёрці ў кулеш, тады ўсім стане добра. З цягам часу ўлюбёнай мішэнню для філіпік Лукашэнкі стала асоба Станіслава Шушкевіча. Паколькі першы не выбіраў слоў, то другі, паддаючыся натуральным чалавечым эмоцыям, пачаў раз-пораз адказваць таксама колкімі рэплікамі, а то па праву спікера нават перапыняў апанента, кваліфікуючы ягоны чарговы выпад як абразу... Іх стасункі сталі, мякка кажучы, не цёплымі. Падтрымліваючы кандыдатуру Лукашэнкі на пост старшыні часовай камісіі (якая потым атрымала ў народзе спрошчаную назву "антымафіёзнай") Шушкевіч спадзяваўся ўпотай, што такім чынам нястрыманая энергія ягонага зацятага апанента накіруецца ў іншае рэчышча, што няўрымслівы змагар Лукашэнка не пабаіцца раскрыць красамоўныя факты з жыцця наменклатуры.

Але атрымалася зусім інакш. Арэол бясстрашнага барацьбіта з мафіяй надзвычай узняў уласныя амбіцыі Лукашэнкі, ён адчуў сябе рэальным прэтэндэнтам на пакуль -- што гіпатэтычнае, але ўжо вельмі магчымае прэзідэнцкае крэсла. Адным з наймацнейшых канкурэнтаў на гэтым шляху ўяўляўся, безумоўна, Станіслаў Шушкевіч.

І канфрантацыя паміж старшынёй антымафіёзнай каміссіі і старшынёй Вярхоўнага Савета перайшла ў яшчэ больш вострую, бескампрамісную фазу.

Тыя, хто даўно марыў зваліць Шушкевіча, толькі паціралі далоні: здаецца, удача сама бяжыць да іх у рукі.

* * *

9 лістапада 1993 года пачалася чарговая сесія Вярхоўнага Савета Беларусі -- трынаццатая па ліку. Вось і не вер пасля гэтага ў прыкметы: менавіта яна, трынаццатая, стане для Шушкевіча апошняй ў ролі спікера. Хоць, калі сур'езна, справа была зусім не ў чортавым тузіне -- адбылося тое, што рана ці позна павінна было адбыцца...

З набліжэннем таго дня, калі на сесіі павінен быў выступіць са справаздачным дакладам кіраўнік "антымафіёзнай" камісіі, ажыятаж і ў парламенцкай зале, і ва ўсім грамадстве нарастаў. Лукашэнка інтрыгаваў публіку заявамі пра тое, што камісія сабрала цэлыя "чамаданы кампрамату" на вельмі вялікіх шышак.

14 снежня, калі Лукашэнка нарэшце ўзняўся на трыбуну, Шушкевіча у Авальнай зале не было: напярэдадні ён тэрмінова выляцеў у Ташкент. З якой нагоды -- прэс-служба Вярхоўнага Савета не тлумачыла...

На людзей недасведчаных даклад зрабіў сапраўды моцнае ўражанне: з выкрывальніцкім пафасам былі названы дзесяткі імёнаў даволі важных "птушак", якія па глыбокім перакананні дакладчыка, добра набілі валякі з дзяржаўнай кармушкі.

Але калі распачаліся спрэчкі, высветлілася, што ладная частка кампрамату -- гэта не што іншае, як сякера, знойдзенная пад лавай. Дакладней -- пад лавамі МУС, КДБ, Пракуратуры. І праваахоўныя органы ў многіх выпадках ужо прымаюць адпаведныя захады па высветленных імі -- менавіта імі! -- фактах. Назваць жа каго б там ні было злачынцам можа суд і толькі суд, а не парламенцкая камісія, хай сабе і такая грозная ды бескампрамісная. А яшчэ адна частка кампрамату на вачах развалілася бы картачны дамок, калі на трыбуну сесіі пачалі ўзнімацца заклеймаваныя ў дакладзе службовыя асобы і аргументавана адмятаць прыцягнутыя за вушы абвінавачванні. У каго-кольвечы галоўны барацьбіт з мафіяй мусіў адразу ж прасіць прабачэння.

Гэта акалічнасць, аднак, Лукашэнку не збянтэжыла. На прэс-канферэнцыі ў той самы дзень ён заявіў, што яшчэ не вечар, не ўсе козыры раскрытыя -- у прыватнасці "каб не гаварыць за вочы, давялося выключыць з тэксту даклада інфармацыю пра шаноўнага спікера". Урэшце, намек на характар грахоў быў зроблены: рамонтна-будаўнічае ўпраўленне Саўміна шчыравала, маўляў, на чатырох аб'ектах, запісанных на імя Шушкевіча.

У наступныя два дні парламент нагадваў вулей, у які кінулі палаючую галавешку. Лукашэнка зноў узяў слова і стаў выграбаць з "чамаданаў" новыя порцыі кампрамату. У прыватнасці, была агучана чарнавая даводка пра дзейнасць РБУ Саўміна, з чаго вынікала, што Шушкевіч нібыта не даплаціў за выкананыя па ягоных заказах работы.

Абвінавачаныя дэпутаты і службовыя асобы адзін за адным рваліся да мікрафону, каб даць гнеўны адлуп. Лукашэнка не заставаўся ў даўгу. Усчаўся даволі непрыгожы абмен слоўнымі аплявухамі. У рэшце рэшт, каб не ладзіць пасмешышча на ўсю краіну, вырашылі перапыніць трансляцыю...

Шушкевіч, які да таго часу ўжо вярнуўся з Ташкента і заняў крэсла ў Авальнай зале, стрымліваўся як мог, хоць збоку было добра бачна, чаго гэта яму каштуе. У рэшце рэштаў нервы, відаць, не вытрымалі: падчас чарговай філіпікі Лукашэнкі старшыня парламента загадаў адключыць мікрафон. У Авальнай зале ўсчаўся нябачны вэрхал...

Калі пасля перапынку дэпутаты зноў сабраліся ў зале, Шушкевіча сярод іх ужо не было. Прагучала інфармацыя, што ён шпіталізаваны з дыягназам гіпертанічны крыз.

Неўзабаве ўсё той самы няўрымслівы Лукашэнка заявіў, што старшыня парламента сімулюе хваробу, і дэпутат Рыгор Вячэрскі мусіць зачытаць медыцынскую даведку, з якой большасць прысутных на сесіі ўпершыню даведаецца, што Шушкевіч пакутуе ад перыядычнага павышэння артэрыяльнага ціску яшчэ з 1981 года, а 20 снежня 93-га, у прыватнасці, лекарскі манометр зафіксаваў у хворага скачок да 190 на 110 міліметраў ртутнага слупа...

Сесія ж у адсутнасць спікера неўзабаве перапыніць працу, і дэпутаты раз'едуцца на калядныя вакацыі, адклаўшы фінал разборак на другую палову студзеня наступнага года. Праўда, да перадкаляднага разбору андатравых шапак у парламенцкім гардэробе, быў закладзены арганізацыйны падмурак далейшых дзеянняў, і ў кулуарах Вярхоўнага Савета распачаўся збор подпісаў за адстаўку ягонага кіраўніка. Хтосьці ставіў свой аўтограф са шчырай ахвотай, кагосьці з прадстаўнікоў "балота" давялося настойліва агітаваць, камусьці, падобна, паабяцалі "тое за тое"...

Адступленне. Аўтарскі допыт (красавік 1994 г.)

-- Калі вы адчулі, што адстаўка непазбежна і, можа, да апошняга моманту цеплілася надзея, што ўсё неяк абыдзецца?

-- Не, ніякіх ілюзій не было ўжо летам 93-га. Цудам хутчэй варта лічыць тое, што адстаўка не адбылася раней. І справа не ў Лукашэнку -- пракамуністычная большасць выкарыстала б любую даўбешку.

* * *

За некалькі дзён да таго, акурат у дзень прыбыцця ў Мінск амерыканскага прэзідэнта, парламенцкая большасць атрымала дзівосны падарунак. Цяжка сказаць, ці быў ён нечаканы --падаплека падзеі так і засталася таямніцай за сям'ю пячаткамі. Фактам жа стала тое, што раніцай 15 студзеня са згоды кіраўнікоў беларускіх МУС і КДБ агенты літоўскіх спецслужбаў арыштавалі двух функцыянераў тамтэйшай нелегальнай кампартыі, якія хаваліся ў Мінску ад вышуку, абвінавачаныя ў злачыннай дзейнасці супраць суверэннай Літвы.

Больш зручнага выпадку, каб пакласці на плаху галовы апальных Ягорава і Шыркоўскага, не прыдумаў бы і сам д'ябал.

Лідэр Беларускай сацыял-дэмакратычнай грамады дэпутат Алег Трусаў перад тайным галасаваннем аб адстаўцы сілавых міністраў зазначыў у гутарцы з журналістам "Звязды":

-- ... Калі ім удасца пазбавіцца ад гэтых дзвюх асоб -- яны праз некалькі дзён паставяць пытанне аб адстаўцы Шушкевіча. Шлях да поўнага захопу ўлады будзе адкрыты. План у іх адпрацаваны, і яны яго стараюцца выканаць.

Гэта гучала хутчэй нават не прагнозам, а проста канстатацыяй непазбежнага.

Па частцы ўзорнага выканання планаў яны заўсёды былі мастакамі.

* * *

У запланаваным парадку дэпутаты і вярнуліся да пытання, якое не здолелі дабіць перад калядамі -- аб нашумелым антымафіёзным дакладзе. Трэба ж было неяк рэагаваць на кампрамат, прымаць пастанову, што дапамагла б у святым змаганні супраць гідры карупцыі. І з падачы аўтара даклада большасць ахвотна прыйшла да высновы, што таму змаганню найбольш замінае... старшыня Вярхоўнага Савета. Цвіком у праект адпаведнай пастановы быў забіты пункт аб адкліканні Станіслава Шушкевіча з займаемай пасады. Дзеля справядлівасці трэба дадаць, што праект прапаноўваў аналагічную меру пакарання і для прэм'ера Вячаслава Кебіча. Але апошняе, на думку многіх, рабілася толькі дзеля адводу вачэй, маючы ў парламенце магутнае лобі, старшыні Саўміна няма чаго было надта баяцца... Што і падцвердзіла потым галасаванне, па выніках якога Кебічава крэсла за ім жа і засталося. Ну, а пра дзесяткі іншых важных персон, чые прозвішчы фігуравалі ў скандальным дасье Аляксандра Лукашэнкі, ніхто ўжо, здаецца, і не згадваў, тым болей, што ні адна з тых персон якраз і засядала у Авальнай зале...

Такім чынам, у якасці свяшчэннай ахвяры на алтар барацьбы з карупцыяй кінулі неспрактыкаванага ў закулісных гульнях, мала прыстасаванага да "сутычкі бульдогаў пад дываном" ідэаліста-спікера.

Вось і усё.

Ён сышоў з трыбуны і, абмяняўшыся парай слоў з намеснікам, павалі рушыў да закуліснага выхаду з Авальнай залы -- стомлены, трохі ссутулены ад нябачнага цяжару чалавек з вялікім маршакаватым ілбом.

Даносчыкі-мікрафоны агучылі на ўсю рэспубліку ягоны, яўна не разлічаны на такую аўдыторыю, дыялог з намеснікам, што выглядаў прыблізна так:

-- Хіба вы не застаецеся на галасаванне? Ваш голас, дарэчы, таксама будзе ўлічвацца...

-- Ат, ведаеце, мне ўжо ўсё адно... Паеду дадому!

Ён мог прадказаць вынікі, якія праз пару гадзін абнародуе падліковая камісія, з дакладнасцю практычна да голаса. Гэтак сама дакладна было ўсё палічана і ягонымі праціўнікамі. Праз некалькі хвілін пачнецца тайнае галасаванне па пытанні аб змяшчэнні старшыні парламента з пасады. І 209 дэпутатаў выкрасляць у бюллетэнях ягонае прозвішча.

Яго накіравалі ў адстаўку з фенаменальнай фармулёўкай -- "У сувязі з непрыняццем мераў па барацьбе з карупцыяй, адсутнасцю кантролю за работай праваахоўных органаў і праяўленую асабістую нясціпласць". Асаблівае замілаванне выклікае гэтае "праяўленную" -- для філолага бясспрэчны плеаназм, слова-паразіт, але ў дадзеным выпадку яно міжволі правакуе пытанне: а што, маглі б -- і за непраяўленую? Дарэчы, апошні варыянт, бадай, болей адпавядаў бы ісціне, бо на момант галасавання абвінавачванне, быццам бы Шушкевіч за нешта там недаплаціў будаўнікам, было прынамсі не даказана, а пазнейшая грунтоўная праверка і ўвогулле дашчэнту развеяла той кампрамат.

Але хіба кагосці з праціўнікаў Шушкевіча хвалявала тады такая дробязь, як прэзумпцыя невінаватасці? Пра яе згадаюць пазней, калі дэпутат-змагар Лукашэнка, увайшоўшы ў смак славы, не задаволіцца адведзенай яму роляю Шушкевічава магільшчыка і стане падкопвацца пад вышэйшых урадавых чыноўнікаў і саноўных парламентарыяў. Ён імгненна атрымае жорсткі адпор, а ягоную камісію проста скасуюць (што, зрэшты, толькі дадасць яму палітычных дывідэндаў напярэдадні прэзідэнцкай кампаніі). Светлую ж памяць пра антымафіёзную камісію ўвекавечыць частушачны фальклор:

Аляксандр Лукашэнка --
Беларуская ЧэКа
Міліярды праворонiў,
Скінуў Стася з-за цвіка.

Сам жа Шушкевіч на нейкі час з'ехаў з Мінска на дачу, каб трохі расслабіцца і спакойна сабрацца з думкамі. Праўда, шматлікія журналісты даехалі і туды. Прынамсі, можна было ў натуры прадэманстраваць ім аб'ект, што трапіў у славутае антымафіёзнае дасье. У гэтым доме амаль усе зроблена маймі ўласнымі рукамі, -- тлумачыў ён дасціпным працаўнікам пяра. -- Але любому нармальнаму чалавеку зразумела, калі патрэбны зварачныя работы, тынкоўка, без майстроў не абысціся... Няма ніводнага рахунка, які б я не аплаціў. Калі хтосьці мяркуе, што тут усе робяць за капейкі, клянуся, гэта не так. Увесь мой заробак за апошнія два гады лёг у дачу. Жылі на жончыны грошы.

На пытанне ж, чаму не даводзіў пра ўсё гэта на той чорнай для яго сесіі, -- адказаў: "Уступаць у дыскусіі па гэтым брудзе я лічу ніжэйшым за сваю годнасць. Тады, калі вы памятаеце, я сказаў на сесіі: маім дзецям за мяне чырванець не давядзецца. І я палічыў, што гэтага дастаткова". А напрыканцы інтэрв'ю прызнаўся:

-- Я шалёна стаміўся...

* * *

Неўзабаве ён пачынае серыю паездак па краіне -- Гомель, Брэст, Гродна, Барысаў, Віцебск...

У залах, дзе Шушкевіч сустракаецца з суграмадзянамі, -- не ўпасці яблыку,

Шушкевіч рэзка крытыкуе ўрад і парламент, выступае за іх тэрміновую адстаўку, хутчэйшае правядзенне новых выбараў у Вярхоўны Савет, аб'яднанне дзеля гэтай мэты ўсіх дэмакратычных сілаў Беларусі. Тры кіты, на якіх павінна трымацца тое адзінства, гэта, на думку Шушкевіча, дзяржаўнасць, дэмакратыя, рынак.

Тым часам парламент прымае нарэшце новую Канстытуцыю, якая прадугледжвае пасаду прэзідэнта, а неўзабаве з'яўляецца і закон аб прэзідэнцкіх выбарах. Хутка будзе абвешчана і іх дата -- 23 чэрвеня 1994 года. Але да таго часу неафіцыйная перадвыбарная барацьба будзе ўжо ў разгары. Аб намеры падтрымаць у гэтай барацьбе Шушкевіча абвесціць блок дэмакратычных партый і рухаў "Вясна-94".

Увогуле ж прэтэндэнтаў на найвышэйшае дзяржаўнае крэсла акажацца на дзіва багата. Сімпатыі левага электарату нечакана апынуцца пад пагрозай раздраблення, у якасці патэнцыяльных канкурэнтаў Кебіча (пад якога, на думку многіх і прамаўся закон аб прэзідэнцтве), пачнуць вымалёўвацца фігуры ўжо добра вядомага Лукашэнкі, каго-кольвечы яшчэ... На вылучэнца цэнтрысцкіх сіл стане прэтэндаваць мэр Маладзечна дэпутат Карпенка.

Шушкевіч з самага пачатку выдатна разумеў, што ягонае другое прышесце ў палітыку зусім не стане бесклапотным шпацырам. І ўсе ж -- рушыў...

* * *

Адступленне. Аўтарскі допыт. (красавік 1994 г.)

-- Вы з зайздроснай хуткасцю залячылі раны, адаптаваліся да ролі простага дэпутата, хоць падобна, не збіраецеся задавальняцца ею ў перспектыве... Што дапамагло сабрацца з сіламі, адкуль гэтае моцнае другое дыханне?

-- А ў мяне, ведаеце, даволі вялікі вопыт адставак. Ён пачаўся з 46-года, з піянерскага лагеру ў Прылуках, дзе мяне абралі старшынёю савета атрада. Неўзабаве гэтая пасада прыйшлася не да густу, бо я павінен быў перастаць быць самім сабой...

Яшчэ адна своеасаблівая адстаўка адбылася, калі я пакінуў пасаду прарэктара радыётэхнічнага інстытута, бо не жадаў удзельнічаць у цкаванні сумленных, таленавітых навукоўцаў, а змагацца супраць лініі рэктара неставала моцы. Цяпер, праўда, думаю, што тое мае адступленне было памылкай... Увогуле ж адстаўка ў палітыцы --рэч звычайная, тут не трэба рабіць трагедыі. І званне простага дэпутата, за якога прагаласавалі некалі тысячы і тысячы суграмадзян, для мяне, паверце, вельмі ганаровае. Дый увогуле я, відавочна, значна менш сабою асабіста захапляюся,чым вы можаце падумаць.

-- Тады, 26 студзеня, вы нават не сталі чакаць вынікаў галасавання...

-- ...бо ведаў, які яны будуць. Прыхапіў па дарозе асабістыя рэчы са службовага кабінета і паехаў дадому. Там сабраў сяброў, і мы, так бы мовіць, падвялі рысу...

-- Кажуць, у вас адразу адабралі службовую машыну, знялі на кватэры спецсувязь, ахову...

-- Што да машыны, то не зусім так, я і цяпер магу выклікаць легкавік з гаража Вярхоўнага Савета, гэтае права прадугледжана адпаведным законам. Іншая справа, што гэтым не злоўжываю, хоць тыя, каму заўсёды нешта мроіцца, адразу ж сталі падазраваць, што я езджу цяпер па гарадах рэспублікі на казённых колах...

Спецсувязь на кватэры сапраўды адключылі ўмомант, тут усё правільна. Па хлопцах жа з аховы толькі сын трохі пасумаваў, бо ён паспеў з імі моцна пасябраваць.

-- Як прымае вас аўдыторыя ў новай ролі?

-- Красамоўная ў гэтых адносінах -- сустрэча ў Барысаве з людзмі, якім у свой час намеснік старшыні гарвыканкама Трусаў абяцаў, калі будуць скардзіцца на жыллёвыя ўмовы, згнаіць у бараках. Удалося ўсе ж такі гэтых людзей перасяліць, і вось зараз яны мяне сустракалі з хлебам і соллю. Здаецца, я ўпершыню ў жыцці адчуў іх сапраўдны смак...

Сустрэчу ж гэтую ў Барысаве ўсяляк імкнуліся забараніць лідэры тамтэйшых камуністаў. Нават тады, калі яна была ў самым разгары, разыгралі спектакль: з'явіўся кіраўнік раённай міліцыі і прапанаваў "освободить всем помещение, так как здесь заложена мина". Я звярнуўся да залы: "Ну што, пасмяёмся разам?" Пасмяяліся і далей размаўляем. І вы ведаеце, як адрэгаваў на гэта той жа Іван Іванавіч Трусаў? Каб Шушкевіч клапаціўся аб людзях, хіба дазволіў ён правадзіць гэту сустрэчу, калі існуе пагроза выбуху?

Несумленнасць стала для многіх уладу маючых галоўным сродкам дасягнення мэтаў. Такая філасофія ў барысаўскіх бальшавікоў, якія там валодаюць усім. Але людзі ўсё бачаць і добра разумеюць, хто ёсць хто. Я вельмі, напрыклад, баяўся, што ў Гродне -- пасля контрагітацыі па радыё -- людзі не прыйдуць да мяне. Але зала была забіта цалкам. І такі высокі ўзровень культуры, адукаванасці, беларускасці!

Мае цвёрдае перакананне: наменклатура і партыя ўлады заўсёды спрытна выкарыстоўвалі супярэчнасці ў дэмакратычных рухах. Калі знайсці спосаб аб'яднаць дэмакратычны рух на Беларусі на адной перадвыбарчай платформе, не сумняваюся, што дэмакраты б перамаглі, і мы б пайшлі па шляху рэфармавання. Маё найпершае жаданне зараз -- дасягнуць адзінства дэмакратаў.

Аб'яднанне гэта можна адбыцца на падставе трох пазіцый усіх дэмакратычных рухаў -- беларускай дзяржаўнасці, дэмакратыі і рынку. Думаю, БНФ, на жаль, будзе выступаць як асобная сіла, але гэта не значыць, што нельга знайсці спосаб узаемадзеяння і каардынацыі намаганняў.

-- Якім вам бачыцца развіццё падзей?

-- Калі дэмакратычныя сілы аб'яднаюцца і змогуць растлумачыць большасці люду Беларусі, у чым справа -- а я выступаў перад прадстаўнікамі розных партый і ўпэўніўся, што інтэлігенцыя ўсведамляе складанасць сітуацыі, -- калі здолеюць павесці за сабой народ, то ён зможа адхіліць ад улады старую наменклатуру. У Беларусі шмат здольных людзей, якія могуць яе павесці на шляху рэфармавання. І я буду імкнуцца ўсё рабіць для таго, каб перамогу атрымаў менавіта такі варыянт. Хаця рэакцыянеры імкнуцца ўсё рабіць для таго, каб застацца пры ўладзе.

-- І калі азірацца на вашу палітычную кар'еру...

-- Прабачце, што перабіваю, але навошта я буду азірацца? Лічу, што ўсё галоўнае яшчэ наперадзе. Статут пенсіянера мяне пакуль што не задавальняе. Пасля адстаўкі я меў шмат розных прапаноў, але вырашыў, што буду займацца палітычнымі і эканамічнымі даследаваннямі, напрыклад, у якім-небудзь створанным у рэспубліцы Фондзе. Так што крыж на палітыцы ў любым выпадку ставіць не збіраюся. Спадзяюся, што яшчэ здолею папрацаваць на карысць Беларусі...

ЛЮДМІЛА КЛАСКОУСКАЯ, АЛЯКСАНДР КЛАСКОУСКІ

(Урыўкі з новай кнігі)

Што чакае першага прэзідэнта Беларусі

ПАРАДОКС ДЕМОКРАТИИ И ОБРАЗОВАНИЯ

Трудно быть в меньшинстве. Трудно думать не так, как все. Трудно иметь свой взгляд на мир и понимать, что он правилен, но решающим является другой взгляд, другой подход.



23 июня избиратели сделают свой выбор. Этот выбор будет строиться на недостатке информации, на искаженной информации, на обмане. Этот выбор делается в условиях силового давления. По существу предпринимается попытка лишить избирателей выбора.

Почему я в этих условиях не просто имею собственную точку зрения, но считаю ее более правильной, чем мнение большинства? Почему я имею право пытаться убедить большинство в справедливости своей точки зрения?

Люди заняты своим делом. Часто это дело бывает сложным и требует специальных знаний и умений, оно отнимает у человека много сил и времени. Человек не может разбираться в других делах так же глубоко, как в своем собственном. Поэтому общество устроено как система взаимных поручений, ожиданий и обязательств.

Мне говорят: вот сложный вопрос, нам всем необходимо в нем разобраться -- изучи этот вопрос во всей его сложности, разберись с его следствиями, проанализируй ответы на него и дай оценку правильности этих возможных ответов, раскажешь все это всем, и мы все вместе решим -- что делать. Пока ты будешь этим заниматься, тебе не придется думать о производстве хлеба -- этим займутся другие специалисты, тебе не надо заботиться об охране собственной жизни и имущества -- этим займется милиция и т.д.

Отлично, -- говоря я, -- вот я это проделал, вот мой анализ, вот ответы, из которых можно выбрать те, которые смогут устроить всех, а вот плохие ответы, которые выгодны только отдельным группам, или не принесут пользы никому. Выбирайте!

Но! Мне говорят: "Как же так? Что ты себе позволяешь? Большинство этого не понимает и думает по другому. Какое право ты имеешь навязывать свое мнение большинству? Мы лишаем тебя права голоса, молчи и не баламуть народ".

Позвольте, -- возмущаюсь я, -- ведь я и сделал свой анализ по поручению большинства, чтобы сообщить большинству о своих выводах. Все ждут мнения специалиста, а не повторения того, что знают и понимают все. Все ждут именно моего мнения. Я буду лгуном и саботажником, если мое мнение будет повторять мнение большинства. Это будет значить, что я всю жизнь даром ел чужой хлеб, что моя работа бессмысленна, если ее могут сделать крестьяне, не отрываясь от своего поля, рабочие -- от станка, чиновники -- не выходя из кабинетов, политики -- не прекращая повседневной текучки официозных дел. Я не хочу быть обманщиком.

Так, немного длинно и излишне популярно, я проиллюстрировал бы парадокс демократии и образования, который можно сформулировать коротко:

НЕКОТОРЫМ ЧЛЕНАМ ОБЩЕСТВА ДЕЛАЕТСЯ ЗАКАЗ НА ПРОИЗВОДСТВО ОСОБОГО МНЕНИЯ, "ОТЛИЧНОГО ОТ ДРУГИХ", А ОЖИДАЕТСЯ БЕЗУЛЬТАТ, ПОДТВЕРЖДАЮЩИЙ РАСПРОСТРАНЕННОЕ МНЕНИЕ, БАНАЛЬНОСТЬ, ПОСРЕДСТВЕННОСТЬ, "ШИРПОТРЕБ".

Советская гуманитарная наука (и современная беларуская) не справляются с этим парадоксом. Она лжива и бесплодна, поскольку труслива, не может отстаивать собственного мнения, как мнения квалифицированного профессионального меньшинства. Она идет на поводу популизма, стремится "слиться во мнении" с большинством, понимаемым ею как народ, который "всегда прав". Тем самым, она утрачивает свою сущность, перестает быть наукой, она становится "служанкой демагогии". Такая наука -- главный тормоз демократии. Это подтвердила прошедшая в конце мая политологическая конференция в Минске. Это понимают все, включая Мечислава Гриба, открывавшего эту конференцию. Но понимание этого не избавляет от страха перед независимой аналитической работой, Профессиональному мнению по-прежнему не доверяют, как "отличному от других".

Такая наука и такой анализ "освещает" и легитимизирует систему тотального вранья. С нижних ступеней государственной демократии врут на верх, поскольку хорошо знают, что на верху хотят слышать, а чего не хотят, ведь гонцу, доставшему плохую, хоть и правдивую, весть, могут отрубить голову. Антонович "дурит" не только телезрителей, но и Кебича, и его терпят. Что было бы, если бы он занялся настоящим анализом -- еще неизвестно, ведь России его услуги оказались не нужны, пришлось искать синекуру в "дружественной славянской стране".

Ну, да и Бог с ними.

* * *

ПАРАДОКС БЕЛОРУССКОЙ ТОЛЕРАНТНОСТИ

Беларусы терпеливы. Они сверхтерпеливы. Беларусы могут терпеть нищету, насилие, произвол чиновников. Они терпеливо и упорно работают и делают в конце концов то, что другие бросили бы уже давно, не доведя до конца. Но терпимы ли они к противоположной точке зрения, "отличной от других"? Будь они терпимы, может быть, они обнаружили бы, что "отличная от других" точка зрения заслуживает интереса и обдумывания. Не нужно торопиться менять точку зрения (потерпим, воздержимся), но обдумать, взвесить..? Может быть в ней что-то есть?

"Беларуская маладзежная" говорит "что-то нее то" -- не будем слушать. Закрыть, заткнуть! Газеты пишут то, чего мы не понимаем -- не давать бумаги, самим не на чем "зайчики" печатать. Газеты сами покупают бумагу? -- Не выпускать из под госконтроля! Правительство давит и зажимает свободу слова и печати? Ну и что? Ведь правительство и народ едины. Беларусы терпят, они все стерпят. Премьер не говорит ничего, чего не понимал бы любой дворник или академик, знающий только свою область деятельности и никогда не интересовавшийся ничем посторонним, вроде политики, или экономики.

Четыре из претендентов в президенты (Кебич, Лукашенко, Новиков, Дубко) успешно эксплуатируют этот парадокс толерантности, эту особенность беларуского менталитета. Они дружно говорят народу только то, что все знают и понимают, они умалчивают то, что знают сами и знают специалисты. Народу не обязательно много знать, с их точки зрения. Когда потом народ все равно узнает, то стерпит, что его обманули.

Кебич знает, что будет проводить рыночные реформы. Знает, что будет делать это хуже, чем Лукашенко, Дубко, Пазьняк и Шушкевич. Но зачем же отдавать другим столь выгодную работу? Пусть я буду делать это хуже других, но всю выгоду буду оставлять себе. Те из промышленников, финансистов, коммерсантов, чиновников, которые его поддерживают, делают это вяло и неохотно, потому что понимают, что он будет делать это хуже других. К тому же, администрация Кебича "слишком дорого обходится" тем, кто вынужден с ней делиться, "чтобы не мешала". Во сколько будет обходиться другая администрация -- еще неизвестно. Предприниматели тоже беларусы -- "потерпим мужики", известное зло лучше чего бы то ни было неизвестного.

Кандидаты в президенты умалчивают много такого, к чему беларуский менталитет не проявит своей легендарной толерантности.

Кандидаты умалчивают сложность отношений с Россией и проблематичность объединения денежных систем.

Став Президентом, все кандидаты (включая Новикова) будут сворачивать социальные программы, дотации и т.д. поскольку для Беларуси они разорительны в современном состоянии.

Став Президентом, все кандидаты (включая Пазьняка) будут дружить с Россией, поскольку нет другого выхода.

Став Президентом, все кандидаты (включая Дубко) будут реформировать сельское хозяйство и ставить колхозы в трудное экономическое положение, поскольку структура агропрома плохо совместима с современными экономическими требованиями. Будут вводить частную собственность на землю.

Став президентом, все кандидаты (включая Лукашенко) еще долго будут терпеть коррупцию, поскольку не готова законодательная база и система отношений для борьбы с нею, а подготовка --процесс длительный. Кроме того, программа приватизации в РБ настолько плоха, что без коррупции не может быть выполнена.

Став Президентом, все кандидаты (включая Кебича) будут укреплять границы и вводить талер, поскольку это обязательное условие реформ.

Став Президентом, все кандидаты (включая Кебича) будут менять персональный состав госаппарата и принципы его функционирования, поскольку старый уже недееспособен.

Став Президентом, все кандидаты (включая Шушкевича) будут усиливать авторитарность и жесткость исполнительной власти, поскольку в процессе реформирования нет времени на препирательства с депутатами.

Можно еще долго перечислять то, что умалчивается, то, что беларусам придется терпеть, и то, к чему в высказанном виде они отнесутся нетерпимо.

Один предприниматель сказал: "Известие о банкротстве всегда неприятно, но лучше услышать о нем заранее от консультантов и аналитиков, чем из уст судебного исполнителя или кредитора".

Может пора понимать толерантность как терпимость к независимому мнению, а не как терпеливость к невзгодам?

* * *

ПАРАДОКС СОБСТВЕННОГО СУЖДЕНИЯ АВТОРА

Работа независимого эксперта и аналитика состоит в том, чтобы давать материал для размышления и информацию, пригодную для принятия квалифицированного решения. Собственное суждение эксперта и аналитика может быть востребовано только в особых случаях. Кроме того, собственное суждение эксперта может не совпадать с тем решением, которое на основе подготовленного им материала будет принято.

В организованной и руководимой мною аналитической группе подготовлен материал для принятия решения, и это решение не может быть принято мною одним. Я могу иметь только собственное частное суждение. Газета -- не место для предъявления аналитики в виде профессионального продукта, но я могу высказать свое частное мнение. Ведь 23 июня даже Кебич, как частное лицо, может проголосовать за Пазьняка, но, как лицо официальное, никому в этом не признается. Я же -- лицо сугубо частное, уже много лет не состою ни на какой государственной службе, поэтому могу говорить все, что считаю нужным и правильным. Так и предлагаю относиться ко всему сказанному ниже.

И с профессиональной, и с личной точки зрения я совершенно убежден в том, что четверо из шести официальных кандидатов (Кебич, Новиков, Дубко, Лукашенко) совершенно не соответствуют требованиям, которые предъявляются к первому Президенту РБ современной хозяйственной и экономической ситуацией, народом Беларуси, задачами настоящего этапа государственного строительства. Это проверено опытом прошедших трех лет, составом команд кандидатов, анализом содержания их программ по критериям реалистичности и непротиворечивости, моими собственными действиями в пределах своих возможностей. Поэтому я исключаю этих четверых из своего рассмотрения. Аргумент их популярности и высоких шансов на успех меня ни в чем не убеждает. Если один из них станет Президентом, я буду утверждать, что избиратели сделали неправильный выбор, вернемся к этому через год-полтора и посмотрим. Сократ и Антисфен в древних Афинах в таких случаях предлагали демократическому большинству проголосовать за то, чтобы считать ослов лошадьми, а потом отправить конницу на войну.

(Фальсификацию выборов я даже не рассматриваю. Фальсифицировать выборы в таких масштабах нельзя. Фальсификация может только чуть-чуть "улучшить" результат ошибки избирателей. Если фальсификация будет обнаружена, это только подтвердит старый принцип: "за что боролись, на то и напоролись", знали, за кого голосуете).

Остается выбирать между Пазьняком и Шушкевичем. К сожалению, и к одному, и к другому есть серьезные претензии. Я очень хорошо понимаю тех, кто не хочет участвовать в выборах и поддерживать современную "большую шестерку". Понимаю также, что неучастие в выборах увеличивает шансы совсем плохих кандидатов.

Претензии же таковы.

Нерешительность, непоследовательность и "толерантность" Шушкевича дала уже возможность номенклатурному большинству расправиться с ним самим и многими (еще слабыми!) демократическими завоеваниями. Только у Шушкевича сегодня есть возможность остановить "реакцию" и организовать все демократические и реформаторские силы и обеспечить плавное поступательное движение вперед без резких движений и конфронтации. Нельзя все пустить на самотек. Нельзя ждать, пока реформаторы, прагматики и все остальные демократические силы сами придут к нему и предложат свою помощь. При таком отношении ни у кого не возникнет желания такую помощь предлагать.

Слабые стороны Пазьняка также хорошо известны, как и слабости Шушкевича. Его образ и программа обросла множеством мифов, устаревших предрассудков и официальной лжи. Но, что является правдой, так это то, что он очень вяло противопоставляется этим предрассудкам и лжи, более того, дает новые поводы для их распространения. Он активно предлагает варианты консолидации и объединения демократических сил, но не проявляет в этих предложениях гибкости и изобретательности.

Да, программы и видимые действия Пазьняка и Шушкевича "далеки от совершенства". Но больше выбирать в Беларуси не из чего. По крайней мере, их программы содержат хоть и не очень сильные, но реалистичные ответы на актуальные вопросы и проблемы современной Беларуси. (Эти вопросы, задачи и проблемы содержатся в аналитиках, в опубликованных фрагментах в БДГ и некоторых других газетах, и в последних -- неопубликованных. Команда Лукашенко, правда, тоже пытается выработать отношение к этим задачам). Все остальные просто мечтатели (чтобы не употреблять более сильных выражений).

С выбором между двумя этими кандидатами можно еще подождать, еще есть время. Очень сильным аргументом в пользу Шушкевича является согласие Станислава Богданкевича стать премьером в его правительстве. Посмотрим, сможет ли этот аргумент стать решающим. Богданкевич во главе правительства способен сдвинуть ситуацию в Беларуси с "мертвой точки". Но нужно еще иметь возможность такое правительство сформировать. Для этого нужно, чтобы на выборах победил Шушкевич. Я бы отдал свой голос за Богданкевича, даже зная все слабости Шушкевича. Но один голос ничего не значит.

Найдут ли Пазьняк и Шушкевич возможность переломить ситуацию на свою сторону?

Парадоксальность же моего суждения заключается в том, что ценным я считаю профессиональное суждение, а возможность для публикации есть только для личного мнения. В качестве же профессионального анализа в средствах массовой информации допускаются только высказывания "придворных" аналитиков, да и то пропущенные через "сито" цензуры. Как гражданин и личность, я отдаю свой голос кандидатам, которые не очень склонны прислушиваться к чьему бы то ни было голосу, и недостатки которых мне хорошо известны и с личной, и с профессиональной точки зрения. Но в таком же положении находятся все граждане Беларуси. Любое большинство состоит из разных меньшинств. Мы все в меньшинстве перед лицом решений, касающихся всех вместе и каждого в отдельности. А в кабине для голосования мы будем находиться в одиночестве. Пусть нашим советчиком в этот момент будет не мифическое мнение большинства, не цифры социологических опросов (которые могут только помочь определить -- с кем мы в меньшинстве, и сколько нас), не мнение партий и правительства, а собственный разум и совесть.

В.МАЦКЕВИЧ

ЯК АРЫШТАВАЛІ ПЕСНЮ

"ШУШКЕВІЧА ЛЮБЯЦЬ ЖАНЧЫНЫ, МОЛАДЗЬ І ТРЫ КАМУНІСТЫ З БАРЫСАВА"

/назва артыкула ў адной з газет/



У жыцці сучаснага беларускага радыёжурналіста сярод бязрадасных хвілінаў "разборак" у начальніцкіх кабінетах пасля выхаду ў эфір перадачы трапляюцца і вясёлыя. Канешне, калі глядзець на гэта з пункту гледжання нармальнага чалавека, які разумее гумар, іронію, проста "сцёб". Толькі, здаецца, з пачаткам перадвыбарчай кампаніі "цэнзары" зразумелі, што не толькі пяро -- зброя ў руках журналіста, але і музыка. І ў песні можа быць такі "глыбінны сэнс", у ёй можа быць закадзіравана такая "інфармацыя", якая не на карысць песня ў ранішнім эфіры "Крыніцы", як тут жа было загадана прынесці яе на праслухоўванне на "лятучку". Трапяткую, танюткую стужачку вялі як арыштанта на допыт...

А песня -- нічога сабе песня, называецца "Станіслава". Гэта быццам імя той, якая спявае. А выконвае песню жаночая група "Камандас". А жаночае ж сэрца -- тайна, ну палюбіла гэтая Станіслава Шушкевіча Станіслава, чаму б і не? "Камусьці трэба Алэн Дэлон, а мне дык ён і толькі ён -- Станіслаў Шушкевіч!"

Першыя куплеты "высокі сход" слу- сваёй партыйнай праўды, майго добрага настрою гэта не сапсавала. Бо смешна!

Гэты "арышт" усё-такі не быў даведзены да "растрэлу" -- магчыма, і ў начальства знайшлася хоць кропелька гумару. Спроба высветліць аўтара неяк "правісла", песню ж -- асудзілі, але -- "за нізкую музычную якасць -- тры акорда", а тэкст, маўляў, нікога не хвалюе.

І ў чарговы раз быў дадзены загад распрацаваць сістэму: каб ніводная песня не трапляла ў эфір без дазволу музычнай рэдакцыі! І ў чарговы раз з-

дзяржаве -- у разуменні чыноўнікаў ад Саўміна. А калі інфармацыя не на карысць дзяржаве -- яе ўвогуле не павінна быць /так, дарэчы, паведаміў журналістам "Крыніцы" нядаўна спадар Сталяроў/. А з пачуццём гумару ў гэтых чыноўнікаў, як звычайна, цяжка. Нават першакрасавіцкіх жартаў не разумеюць.

Дык вось, пра песню. Не ведаю, ці было за ўсю гісторыю існавання Беларускага радыё такое, каб агульнарадыйная "лятучка" -- пры наяўнасці ўсяго начальства, усіх галоўных рэдактараў, кіраўнікоў тэхнічных службаў -- пачыналася з песні.

Не, гэта быў не гімн, а "высокі сход" не быў мастацкім саветам. Я магу толькі здагадвацца, чаму ж кіраўнік радыё вырашыў, адкінуўшы ў бок усе справы, пазабаўляць галоўных рэдактараў. Прычым, выявіў добрую рэакцыю -- толькі-толькі паспела адгучаць хаў у маўклівым недаўменні -- з чаго гэта раптам на "лятучцы" -- песня, дый пра тое, што нейкай кабеце не шанцуе ў каханні? "Ну, усе мужчыны нейкія не такія, -- скардзіцца кабета, -- і вось нарэшце я знайшла свой ідэал:

-- Станіслаў Шушкевіч --

мой таемны сантымэнт!" На гэтых словах нейкае ажыўленне з'явілася ў кабінеце кіраўніка радыё. І калі мая ўсмешка квітнела з самага пачатку, а зрэдку я ледзь стрымлівала смех, то з галоўных рэдактараў толькі некалькі міжволі пасміхнуліся, бо -- праўда, было смешна! Астатнія ж рэагавалі неадэкватна. Нехта так і застаўся ў недаўменні -- ці зрабіў выгляд, што не зразумеў, -- а самыя "сумленна чыстыя" гнеўна абрынуліся на песню і на тых, хто яе пусціў у эфір. Маўляў, якія густы мы выхоўваем у нашых слухачоў? І хоць заяўлялася гэта без ценю ўсмешкі, з поўным усведамленнем за абсурднасці такога парадку гэты загад быў проста прыняты да ведама. А я прапанавала, каб на кожнай песні яшчэ была віза літаратурна-драматычнай рэдакцыі: трэба ж сачыць і за словамі! Бо самі журналісты -- як я, напрыклад, філолаг з універсітэцкай адукацыяй, -- не ў стане адрозніць добрае ад дрэннага. І як гэта нас яшчэ у эфір выпускалі!

Пару тыдняў таму паўнацэннага "суда" з ахвярамі не адбылося. Але гэта было ўжо ў мінулым жыцці "Крыніцы" і "Беларускай маладзёжнай"...

P.S. *Дарэчы, у "БМ" -- дазволю сабе ўжо зараз "закласці" гэтую рэдакцыю -- адбылася прэм'ера песні "Станіслава", ды й створана яна была не без ведама супрацоўнікаў "маладзежкі".*

Надзея КУДРЭЙКА

Под знаком "ч"

ПРАВЯТ БАЛ... ЛЖЕЛИКВИДАТОРЫ

Как-то случайно встретил знакомого. От него приятно разило французским одеколоном и армянским коньяком. Возможно, я и не придал бы этим запахам внимания, если бы на лацкане его праздничного пиджака не сверкала медаль "Участнику ликвидации последствий катастрофы на Чернобыльской АЭС".

-- Давно получил? -- несмело спросил я.

-- Да как тебе сказать? Года четыре назад. Я ведь в Брагине, можно сказать, в самом пекле побывал. Помнишь те места...

Я вспомнил другое. Та встреча произошла тоже в начале июня, только в 1987 году. Увидев меня в троллейбусе, Николай сам протиснулся навстречу, подал руку.

-- Понимаешь, военкомат скоро в гроб загонит, -- взволнованно начал он. -- В Чернобыль гонит. Вторую неделю дома не ночую, так сегодня на работу повестку прислали. Нашли дурака! Еду в поликлинику, может, бюллетень удастстя выторговать...

С тех пор я не видел его. Но знал, что от сборов он всё же увильнул. А в Брагин попал просто -- возил на "Волге" своего начальника. Начальник решал "государственные" дела в райкоме партии и в райисполкоме, а Николай все это время наслаждался "Анжеликой" в местной гостинице. За сутки пребывания там получил удостоверение ликвидатора. Да не простое, а золотое. Оно приравнивается к удостоверению Героя Советского Союза. Это не только бесплатный проезд на транспорте, но и получение беспроцентной ссуды, освобождение от уплаты налогов, обеспечение продуктами по медицинским нормам, бесплатная приватизация жилья... Список льгот почти бесконечен.

По скромным подсчетам в Беларуси более 20 тысяч подобных ликвидаторов. То есть таких, которые побывали в Зоне день-другой, а то и просто наездом, часто ради спортивного интереса. Года два назад я попытался исследовать этот удивительный феномен, побывал на приеме у компетентных людей, пытаясь найти истоки узаконенного казнокрадства. Более-менее внятный ответ получил тогда в Госкомчернобыле.

Руководитель сектора льгот и компенсаций Владимир Маштаков тогда прямо сказал:

-- 30-40 процентов жителей республики получили удостоверения необоснованно. По знакомству, родственным связям, за взятки. По общим спискам, фиктивным справкам. А толчком к злоупотреблениям стал Закон Республики Беларусь "О социальной защите граждан, пострадавших от катастрофы на ЧАЭС". В нем почему-то "размыты" критерии при определении статуса ликвидатора. В статье 13 не указаны сроки пребывания в зонах или дозовые нагрузки облучения людей. И, как итог, за один день посещения этих мест человек имеет право на льготы по статье 19, а крестьянам Краснопольского района, которые постоянно жили на территории с плотностью загрязнения 80-100 кюри на квадратный километр, выданы удостоверения по статье 22, по которой льгот значительно меньше.

Его тогдашний шеф Виктор Налецкий на мой вопрос, подгоняли ли творцы закона этот закон под себя и своих близких, ответил более дипломатично:

— Не под себя они его подгоняли, а под деньги бывшего Союза. Логика проста: раз Москва не скупится, то почему бы не ухватить эти средства, почему бы не вознаградить людей, которые были брошены на ликвидацию. Теперь, когда государственная программа легла на плечи республики, пришлось спохватиться и бить в колокола, мол, ликвидаторы плодятся, как мухи. А где раньше были эти радетели за справедливость и счастье народное?

Интервью с В.Маштаковым и В.Налецким я опубликовал в одной из республиканских газет. Материалы не отличались особой резкостью в адрес правительственных структур и журналистской "въедливостью". Тем не менее "наверху" отреагировали.

(Продолжение на с.7)

ШАНС НА ПЕРЕМЕНЫ К ЛУЧШЕМУ

Почему Союз Либералов Молодая Беларусь поддерживает С.ШУШКЕВИЧА

Говорят, если человека долго называть свиньей, то он захрюкает. В последнее время кажется, что мы все участвуем в подобном эксперименте, причем в самом неприглядном виде.

Говорят, мы не способны просуществовать сами и дня, и лишь в старшем брате наше спасение.

Говорят, нам не дано жить так, как живет весь мир, что наш человек не сможет жить отдельно от гигантской госмашины, а посему мы обречены остаться последним коммунистическим заповедником.

Говорят, у нашего народа нет ни истории, ни традиций, ни своей науки, ни культуры, ни экономического потенциала, ни умных лидеров -- ничегошеньки. Захрюкаем?

Сеанс коллективного гипноза под названием "мы -- ничто" уже не один месяц ведется со страниц и эфиров, кажется даже, что его организаторы сами поддались его влиянию раньше всех. Ладно, по-вашему, до 1917 года даже трава не росла. Но как вы, товарищи коммунисты, смогли отречься от всего того, что настроили, навыполняли и наперевыполняли за десятилетия светлого прошлого? Где наша наука, техника, культура? Куда исчез интеллектуальный потенциал целой нации?

Вы, кабинетные гении, вещаете с высоких трибун об ужасах рынка и клятвенно гарантируете защитить человека труда. Дозащищались... Четыре доллара минимальной зарплаты -- это столько, сколько тратит на себя в день любой польский безработный.

Нам уже почти вбили в голову, что заморский капитализм виноват во всех наших бедах. И американский еврей венгерско-русского происхождения Джордж Сорос как никто подходит на роль разрушителя многострадальной белорусской экономики. Да ведь это рекорд -- за два приезда сделать то, что наш доморощенный конкурент тщетно пытается уже в течении четырех лет. Полтора миллиона долларов, вложенных за год в интеллект нации -- это может разрушить лишь то, что производит глупость. Что ж, тогда есть резон его бояться...

Нас уверяют, что Беларусь не проживет без российской нефти и газа. А проживем ли мы с ней, если за эту самую нефть приходится платить цену выше мировой? Уже не секрет, что страна шаг за шагом скупается за бесценок российскими нефтегазовыми монополиями. Будущего, надежд на достаток лишается целое поколение. Нам говорят, что так мы скоро заживем лучше. Мы ли?

И чем дальше -- тем все сильнее промываются мозги наших людей штатными политобозниками и борзописцами. Мы -- ничто. Мы не сможем существовать без тех, кто сделал нас ничем. Неужели сдадимся? Неужели опустятся руки?

Забудем о своем прошлом, о столетиях борьбы за свободу, о духе Калиновского?

Окончательно выживем из республики лучшие мозги, всех тех, кого доводит до нищеты кебичевская зарплата и травит заметалинская дурмашина?

Вконец проедим, распродадим и сожжем в допотопных производствах все то, что создавали потом и кровь белорусы до нас и что мы обязаны оставить детям?

Останемся коммунистическим заповедником, черной дырой в центре Европы? Будем посмешищем для всего мира?

Почему мы сами обрекаем себя на такую судьбу, неужели нет ни одного шанса вырваться из царства абсурда, свернуть с дороги в никуда?

Шанс есть.

Еще не развалена окончательно экономика, страдающая от дилетантства и безответственности чиновников.

Еще не исчезла надежда на то, что к власти придет молодая, честная, интеллигентная команда профессионалов, которая, наконец, начнет реформы.

Нужна личность. Нужен человек, который даст шанс вырвать Беларусь из прорыва тем, кто верит в ее будущее. Нужен далеко смотрящий лидер, способный перевесить однополушарных политиканов.

Мы верим, что это Станислав Шушкевич

Безусловно, он не идеал. Справедливы все обвинения в бесконечных компромиссах, в мягкости, в попустительстве попыткам большевистского реванша.

Давайте помнить и о другом.

Это он вырвал Беларусь из лап самой кровавой в истории империи.

Это он раз за разом буквально кричал с парламентской трибуны о необходимости реформ.

Это он как мог противился "коллективной безопасности", и кто знает, сколько цинковых гробов мы получили бы уже из Таджикистана или Абхазии, если бы ни его откровенный саботаж?

Это он, как мог, создавал имидж Беларуси как цивилизованного европейского государства -- то, что было уничтожено за пару недель после его отставки.

Говорят, Шушкевич слаб как политик, что у него нет сильной команды. Она у него есть.

Это -- Станислав Богданкевич -- банкир высочайшего класса, умеющий не только печатать деньги, единственный сейчас человек в кабинетах власти, служащий Беларуси, а не системе.

Это -- Владимир Егоров -- тот, кто действительно боролся с коррупцией и поплатился за это, в отличие от всем известного совхозного краснобая.

Это -- Николай Бобрицкий -- производственник и экономист, не привыкший рассчитывать на подачки от Совмина.

Это -- молодые экономисты, юристы, ученые, которые хотят и могут помочь республике.

Эта команда -- шанс для нас вернуться в нормальную жизнь, начать реформы, свернуть с дороги в никуда.

Это возможность перестать быть посмещищем у всего мира, вернуть уважение к своей стране и к своему народу.

Это уверенность в том, что Республика Беларусь не исчезнет, не будет променяна на канистру бензина обанкротившимися политическими временщиками.

У нас осталась надежда, что все это произойдет, что силы зла и мракобесия, восставшие как призраки из небытия, вновь отступят перед стремлением к человеческой жизни, достоинству и правде.

Поэтому мы голосуем за Шушкевича.

СОЮЗ ЛИБЕРАЛОВ МОЛОДАЯ БЕЛАРУСЬ

РАДЫЁПРАЙС. ЖЫЦЦЁ У ЛІЧБАХ

ЭПІГРАФ:

"Калі ты знаходзішся ў самым сэрцы пекла, вельмі прыемна гаварыць праўду, ды так, каб ніхто нічога не зразумеў..."

Гілберт К. Чэстэртон.

А зараз павінна была б загучаць "вуп-тупістая" музыка да праграмы "Радыёпрайс", і я сказала бы штосьці накшталт: "Радыёпрайс" вам у хату! А разам з ім і мяне, Насцёну Пятроўскую. Прывітанне ўсім, хто толькі што прачнуўся..."

Але, здаецца, што гэтага вы пэўны час не пачуеце. Так ужо зоркі распарадзіліся. І некаторыя таварышы... Ну а я, у сваю чаргу, спадзяюся, што вы хутка прывыкніце да "нямога" варыянта праграмы "Радыёпрайс". А калі адсутнасць майго цудоўнага голасу ўсё ж такі будзе перашкаджаць вам як след успрымаць жыццё ў лічбах, то можаце звяртацца асабіста да мяне. Агучу...

/На гэтым месцы павінен быць невялічкі музычны ўсплеск, які дазволіў бы вам асэнсаваць і ацаніць усё сказанае мною вышэй/.

І ў лепшых традыцыях праграмы "Радыёпрайс" я прапаную вам адыйсці ад жыцця ў лічбах усяго народа і павярнуцца тварам да асобнай ягонай адзінкі. Бо як жывуць адзінкі, магчыма, калі-небудзь будуць жыць і ўсе астатнія. А ў якасьці такога чалавека зусім невыпадкова быў абраны Першы Чалавек у выканаўчай уладзе, і першы ж па колькасьці галасоў, верна адданых яму, як прэтэндэнту на прэзідэнцкую пасаду, усенародны, як высветлілася, любімец.

Але, гэта ўсё былі эпітэты. А цяпер лічбы. Падчас сваіх, быццам бы не перадвыбарчых вандровак па гарадах і весях Беларусі, прэм'ер неяк пажаліўся працоўнаму люду, што заробку ён атрымлівае каля 840 тысяч рублёў. У месяц. На самай справе, грашы. Якіх-небудзь 40 даляраў. Ну што ж, як сказаў калісьці адзін француз:"Распавядаючы пра сваё гора, часта яго аблягчаеш..." Так што, з аблягчэннем вас, Вячаслаў Францавіч! Толькі, спадзяюся, што гэтая лічба была названа не ў расейскіх рублях. Што ў свеце апошніх падзей цалкам верагодна.

Інфармацыя для роздуму чытачоў "Радыепрайс": кілаграм лапшы каштуе ўсяго 4890 рублёў. Як там вашыя вушкі? Лапшы на заробак прэм'ера можна шмат набыць. На ўсіх нас хопіць!

А вось з усімі астатнімі прадметамі штодзённага карыстання, здаецца, не ўсё так проста. Напрыклад, на бронежылет 2 класу /гэта значыць, што пісталет Макарава і кольт ён яшчэ вытрымае, а наконт усяго астатняга ня ведаю /Вячаславу Францавічу прыйшлося б збіраць 10 месяцаў. Бо каштуе ён як мінімум 400 даляраў. Праўда, пасля гэтага яму прыйшлося б паклапаціцца і аб захаванасці сваей абноўкі. Жартачкі -- 8 мільёнаў на сабе цягаць! А вось барцоўскія пальчаткі каштуюць усяго 10 баксаў. Можна набыць і насіць іх кожны дзень на самым бачным месцы. І танна, і шмат, і можна другім даваць пакарыстацца.

Дарэчы, пра асабіста-службовую бяспеку. Магчыма, дзеля яе некаторым прыйдзецца назапасіць як мага больш калючага дроту. І выкарыстоўваць яго па прамому прызначэнню. Як -- вучыць не трэба. Вось толькі на свой заробак прэм'ер можа набыць гэтага дроту толькі 1 кіламетр 800 метраў. На ўсіх, у адрозненні ад лапшы, не хопіць. Ну нічога, можа таварышы дапамогуць.

Нагадаю, што вы чытаеце самую нетрадыцыйную адносна традыцый праграму "Радыёпрайс". Размова пра магчымасьці і здольнасьці Вячаслава Кебіча. Фінансавыя, канешне ж. І я разумею, што такі сур'ёзны дзяржаўны дзеяч, ды й проста прадстаўнічы мужчына, проста абавязаны раз-пораз пабачыць сябе ў арыгінале, а не толькі на фотаздымках газеты "Свабода". Дарэчы, імпартнае фінскае люстэрка каштуе 55 даляраў. Можна пазычыць у калегаў да чарговага заробку і набыць для штодзённага самамілавання.

Дарэчы, пра знешні выгляд. Дакладна не ведаю, якім менавіта відам спорту ў свой час займаўся Вячаслаў Францавіч, але здаецца, што сёння з ягонымі фінансавымі магчымасцямі можна дазволіць сабе толькі што ранішнюю гімнастыку. Нават спарткомплекс для культурыстаў каштуе аж 300 даляраў. Гэта ж амаль 8 месяцаў прыйшлося б эканоміць, сядзець на адным хлебе з вадою, адмаўляючы сабе ў самым неабходным!

А вось адпачынак "дзікуном" з прэм'ерскім заробкам дазволіць можна. Напрыклад, прымус турыстычны каштуе ўсяго 15 даляраў. Яшчэ і грошы застануцца. На іх можна набыць акуляры ад сонца /"Хамелеоны" завуцца па дзіўнаму супадзенню/ за 8 даляраў. Праўда, са сродкамі перасоўвання ў прэм'ера могуць узнікнуць цяжкасьці. Бо нават на патрыманы "Запарожац" яму прыйшлося б збіраць ну не менш, чым паўгады. Але прэм'еры, як вядома, на "Запарожцах" не ездзяць. Замест іх, "Запарожцаў", у якасьці альтэрнатывы могуць падыйсці боты, напрыклад, "кірзачы" усяго за 50 тысяч рублеў. І з такім узбраеннем можна смела адпраўляцца ў пешае падарожжа па Залатому Колу Расеі. Толькі трэба быць вельмі пільным і сачыць, каб гэтае кола не ператварылася ў замкнёнае.

Нагадаю, што вашае жыццё праходзіць пад знакам "Р" --"Радыёпрайс". Дарэчы, пра здаровы лад жыцця. На заробак прэм'ера можна дазволіць каля 80 пляшак "Імперыяла". У месяц. Альбо ўнікальны сродак для вырошчвання валасоў. Альбо, за тыя ж грошы, прайсьці поўны курс лячэння "Гербалайфам". Альбо, што зусім танна, усяго за 3000 рублёў набыць сабе хатняга гарбатнага грыба.

Дарэчы, пасада прэм'ера ад спадара Кебіча патрабуе вельмі моцнага здароўя. Паколькі думаць яму прыходзіцца не толькі пра сябе, а яшчэ і за ўсіх нас.

Ну і на такой сюррэалістычнай ноце, сказала бы я ў эфіры, я мушу з вамі развітацца. І зраблю гэта ў лепшых традыцыях нашай праграмы. Так што, да наступных сустрэч на газетных плошчах "Беларускай маладзёжнай". Насцена Пятроўская, "Радыёпрайс".

P.S. ***Дарэчы, як высветлілася, "цвікі Станіслава Шушкевіча", пра якія так шмат казалі і якія так дорага яму абыйшліся, на самой справе каштуюць капейкі. Беларускія.***

P.P.S. ***І яшчэ. Улічваючы абвешчанае на ўвесь свет небагатае фінансавае становішча Вячаслава Кебіча, я магу ахвяраваць яму свой ганарар за гэты выпуск праграмы "Радыёпрайс". Каб атрымаць яго, Вячаслаў Францавіч можа зайсці да нас асабіста (але ж калі, барані Божа, дойдзе, дык і газету можа расплюшчыць як вядомую аднайменную станцыю -- не наведвальнік расплюшчыць, а, вядома, "выпадковы вецер перамен", створаны ўладнай хадой). Альбо прапанаваць нумар рахун-ку, на які можна было б пералічыць гэтыя грошы.***

Гамон, братцы!

РЭЗЭРВАЦЫЯ

Гэта -- дыялёг з галоўным рэдактарам "Літаратурнае газэты" Юрыем Шчыкачыхіным. Гэта -- дыялёг з чалавекам, які першым сказаў, што й мы маем мафію. Гэта -- дыялёг з табою.

Калі грамадзтва пераўтвараецца ў статак, сярод яго з надзвычайнай гастрынёй разьвіваецца патрэба ўзнаўленьня крывавых традыцыяў ахвярапрыношаньня. Гэткім чынам паспольства слабых стварае ілюзыю паратаванасьці ад драпежнасьці моцных, на тле якіх першыя выглядаюць бескаляровымі. Слабыя будуюць сваю рэзэрвацыю ў спадзёўцы на недатыкальнасьць іхняе тэрыторыі й не зважаюць пры гэтым, што пераўтвараюцца ў яшчэ больш прыдатны абэкт для нападу зграі. Падмена разуменьня еднасьці тлумным знаходжаньнем побач, прага самаразбурэньня, каб ня стацца заўважаным, агрэсыя да яшчэ больш слабога на ўдыгу вартавым загону -- асноўныя тэзы, высечаныя на йіх збачэнных скрыжалях, спавітых павуціньнем.

Павуціньне! Яно ня бачнае здалёк -- так ствараецца ілюзыя свабоды! Таму ж, хто падыйшоў бліжэй, паграждае назаўжды пахаваць разам з сабою сапраўдны ягоны сэнс. Павуціньне -- адзін з сымбаляў мафіі, але ты павінен яго разарваць. Юры Шчыкачыхін --адзін з тых людзей, якія знаходзяцца побач з павуціньнем, не баючыся быць зацягнутым.

"Зараз мы працуем над рассьледваньнем сувязяў паміж амэрыканскімі ды СНДэўскімі мафіёзі", -- гаворыць Шчыкачыхін.

-- Вы казалі пра інтэрнацыянальны характар мафіі.

Шч.: **-- Так, ідзе вайна паміж магутнымі клянамі, натуральна, мафія ня мае чыста нацыянальны характар. Цяпер ідзе барацьба за сфэры ўплыву, адбываецца злучэньне маленькіх групоўкаў у вялікія. На сёньняшні дзень па маіх падліках на тэрыторыі былога Саюзу дзейнічае каля 3 тысячаў магутных арганізаваных злачынных групоўкаў. 150 зь іх маюць трывалыя сувязі з заходнімі мафіёзнымі клянамі. Сувязі ахопліваюць 30 дзяржаваў, ня лічачы блізкага замежжа.**

Тое, што мяне цяперака асабліва турбуе, -- гэта факт, -- пасьля заканчэньня халоднае вайны й падзелу сьвету на захад-усход, новая "халодная вайна" будзе пад знакам мафіі, якая захоча кіраваць сьветам. У Празе ды ў Цюрыху ўжо зьбіраліся рэпрэзэнтанты мафіёзных клянаў. Гэта быў акт яднаньня, прызнаньня й выхаду нашае мафіі на міжнародны ўзровень.

-- У Менску таксама быў "кангрэс" СНДэўскае мафіі. Вы ўжо казалі пра тое, што путч, які адбыўся ў Маскве, каранямі сыходзіць на Беларусь. Для мафіі Беларусь -- прыдатны пляцдарм для пабудовы тут другое Чылі: стабільная эканоміка, але дыктатура.

Шч.: **-- Беларусь і ў прыватнасьці Менск маюць "слаўныя" традыцыі. Тут быў першы з'езд РСДРП. На Беларусі панітаваны й пэўныя палітычныя тэндэнцыі. Вы ведаеце пра газэту "Дзень", якая пасьля путчу была забаронена. Яна друкуецца ў Менску й перавозіцца ў Маскву, як раней перавозілася "Іскра". Яна мае йіншы назоў, але гэта адныя й тыя ж аўтары, гэта тыя ж самыя заклікі да зьвяржэньня ўлады. Нас ня можа не зьдзіўляць, што суседняя дзяржава пастаўляе гэткія газэты ў Расею. Абурае й тое, што шэраг непасрэдных удзельнікаў кастрычніцкіх падзеяў знайшлі сабе прытулак на Беларусі.**

Пасьля гэтых словаў Шчыкачыхіна лягічным было паіранізаваць над спрадвечнаю гасьціннасьцю беларусаў, калі б не шчыгул пра апагэй збачэннасьці нашае краіны. Рэзэрвацыя, зь якое я пачынаў, цяпер вымагае новых вартавых, якія маюць крывавы вопыт адбору ахвяраў. І, перадусім, нават не на тэрыторыі рэзэрвацыі. Паляваньне павінна пачацца на тых, хто па-за павуціньнем, хто разрывае склізкія ніці, не баючыся атруты. Я меў бы спадзёўку, што колькасьць ваяроў пабольшае, калі б ня ведаў, што для многіх монстр ня бачны, бо нам падкінутая яго старая скура, каб пераканаць, што ён мёртвы.

Шч.: -- Я кажу, што партнамэнклятура даўно-даўно знаходзіцца ў добрым бізнэсе. Што яны, звар'яцелі, каб іх зноў выклікалі ў камітэт партыйнага кантролю, каб партыйныя каміссіі вырашалі, каму ехаць за мяжу, каму не, каб яны плацілі партыйныя складкі з валютных хабараў?

Беларусь -- гэта запаведнік камунізму, а зь лідараў былога Саюзу можна скласьці Палітбюро: Аліеў, Шэварнадзэ, Ельцын, Краўчук, Сьнегур, Бразаўскас. Гэта не выпадкова. Гэта знак.

Але як бы кракадзілы ні хаваліся на Беларусі, шляху назад больш няма.

Я, ды й, спадзяюся, што ты таксама, шаноўны чытач, натуральна, зразумеў, што ня можа быць шляху да таго, што існавала па-за мяжою, якая, хай сабе і ўяўна, але падзяляла два сьветы, у адным зь якіх прывіды пераўтвараліся ў людзей, а людзі -- у прывіды. І цень апраметнае, які панаваў над гэтым сьветам, рабіў магчымым і незаўважным гэтае сібернае пераўтварэньне. Шэры баль працягваецца, паглынаючы, апрэч дамінуючага над ім, усе астатнія колеры, забіраючы ўсё ў свае абсягі, каб назаўжды зьнішчыць момант яднаньня, але... я ня мог не спытаць:

-- У чым для вас крытэрый незалежнасьці й свабоды журналіста?

Шч.: **-- Пісаць, пісаць тое, як бачыш. Не гуляць у палітыку. Я сам прайшоў...**

-- І вы сказалі, што гэта былі самыя чорныя гады.

Шч.: **-- Я ж раздвойваўся. Гэта бруд.**

-- А ці можа палітыка быць чыстай?

Шч.: **-- Не, ня можа. Палітыка ўся ў брудзе. Палітыка -- гульня ў брудзе й з брудам. Ты жывеш у гэтым. І сяброў робіш ворагамі.**

-- У чым жа выйсьце для грамадзтва?

Шч.: **-- Грамадзтву трэ" жыць па-за палітыкай, грамадзтву трэ" жыць па законах эканомікі.**

-- А ці можа эканоміка быць чыстай?

Шч.: **-- Натуральна, не.**

-- А тады ці можа быць чыстым грамадзтва?

Шч.: **-- А хто сказаў, што грамадзтва мусіць быць чыстым? Яно мусіць быць разнастайным. Мафія павінна заняць сваё мейсца ў ім. Прастытуцыя, крымінальнае казіно, наркотыкі -- яны павінныя мець сваё мейсца. І там мы йіх будзем біць. У нас мафія займае болей мейсца, чым ёй належыць.**

А палітыкі даюць амаральны тонус для ўсяго грамадзтва. Я й вы ведаем, як паўсюль куплялі дэпутатаў, і як яны лёгка купляліся. Гэтая сыстэма дагэтуль не адмерла. Пасьля развалу імпэрыі зьнік страх у чыноўнікаў, але ня ўзьнікла адчуваньне рэпутацыі. Ты дапоўз да свае прыступкі, і цяпер табе ўсё можна. Гэта йіх мяноклі́ч! І што б вы ні казалі па радыё, ні пісалі ў газэце --сёньня яны не зьвяртаюць на гэта ўвагі. Толькі калі йіх апалоніць жах, што мы скажам і напішам, -- толькі тады можна сказаць, што мы маем грамадзтва! Мафія працуе на заганах. Раней яна працавала на дэфіцыце. А цяпер яна працуе на распродажы сваіх краінаў.

Пасьля гэтае тэзы Шчыкачыхін спахмурнеў, пэўне, адчуваючы, што выйграць будзе няпроста. Зноў рэзэрвацыя, і пасоўваньне межаў ідзе не ў яе бок. Бруд у палітыцы, бруд у эканоміцы. Бруд --гэта неад'емная частка любое сьціснутае прасторы. Бруд ніколі ня спыніць свой наступ, пакуль будзе заставацца хоць адзін астравок чысьціні. Бруд ніколі ня ведае літасьці, бо гэтае разуменьне касуе ягонага ідала, імя якому -- улада. З усіх выпрабаваньняў Хрыста самым цяжкім было выпрабаваньне ўладай. Уладзе, як і бруду, заўжды не хапае мейсца. І той, хто датыкнуўся да яе, ужо ня можа вырвацца з шалёнага віру, пачварнае сэрца якога знаходзіцца ў сутарэньні, дзе пануе той, хто пераканаў людзей у сваім неіснаваньні.

Чалавецтва ня можа дасягнуць ідэалу ў чысьціні? Ці застаецца тады адзіным шлях да ідэалу ў брудзе? Але ці застанецца тады чалавек? "Леў скокнуў", -- гэта фраза належыць Шчыкачыхіну. Зьвер выйшаў на паляваньне, паляваньне на чалавека. Ці гэта ня ёсьць помста й разам з тым папярэджаньне нам, помста й папярэджаньне зьвера, які калісьці быў чалавекам? Мы павінны спыніць яго!

Алесь ДАЙНЕКА

(Продолжение. Начало на с.5)

Каким образом? Под видом реорганизации отдел сократили. Виктор Налецкий пошел работать в профсоюзы, а Владимир Маштаков -- в Контрольную палату. Через месяц после их ухода в Госкомчернобыле опять создали аналогичный отдел. Парадокс?

Кстати, именно эти сотрудники многое сделали, чтобы навести порядок в выдаче чернобыльских документов. Помните, в 1992 году на одном из высших совещаний премьер-министр Вячеслав Кебич пообещал пересмотреть порядок определения статуса ликвидатора. Была образована комиссия из правительственной элиты. Сотрудники Госкомчернобыля собрали уникальный материал и представили его под ясные очи этой комиссии. На этом все и закончилось.

-- Кому-то в Совмине наши предложения показались несвоевременными, -- резюмировали их авторы.

-- Мы предлагали правительству обратиться с предложением в Верховный Совет о необходимости внесения конкретных изменений и дополнений в Закон "О социальной защите граждан, пострадавших от катастрофы на Чернобыльской АЭС". Согласно нашей концепции, удостоверения должны выдаваться только тем лицам, которые принимали НЕПОСРЕДСТВЕННОЕ участие в работах, связанных с ликвидацией последствий катастрофы (специально запланированный дезактивационные, строительно-монтажные, эвакуационные, охранно-режимные мероприятия, медицинское обследование населения). Граждане, постоянно проживающие или направленные в зоны отчуждения, первоочередного или последующего отселения и выполнявшие свои служебные (рабочие) обязанности, оказывающие шефскую помощь должны относиться к категории потерпевших. Для них необходимо определить адекватные их труду на загрязненной территории льготы.

Как, наверное, понял читатель, В.Кебич забыл о своем обещании. Сейчас, в предвыборном президентском марафоне ему некогда думать о чернобыльских проблемах. Ничего путного не сообщила за два года и правительственная комиссия по осуществлению проверки правильности удостоверений и нагрудных знаков

Под знаком "Ч"

ПРАВЯТ БАЛ... ЛЖЕЛИКВИДАТОРЫ

"ликвидатора". Похоже, такой подход вполне устраивает руководителя чернобыльской комиссии Верховного Совета РБ Ивана Смоляра -- одного из самых активных разработчиков закона. Что ж, Ивана Николаевича можно понять: скоро очередные выборы в новый парламент. Отними льготы -- и вряд ли он уже сможет занять кабинет в Белом Доме, что на улице имени бородатого немецкого еврея.

Можно понять и правительство, особенно сотрудников отдела по вопросам чернобыльской катастрофы. Они, конечно, представляют предпологаемые неприятности. Ведь удостоверения придется лишать своих соратников, тех, кто долгое время заседал и заседает за дубовыми дверьми, ездит в черных лимузинах, тех, кто в то трагическое время скрывал правду о последствиях катастрофы.

Скажем, статус ликвидатора и соответствующие удостоверения получили бывшие министры здравоохранения Николай Савченко, Владимир Улащик, нынешние руководители министерства. Казалось бы, в этом нет ничего предосудительного. Однако послушаем сотрудника Прокуратуры Республики Беларусь Владимира Плюща, который занимается надзором за соблюдением законов.

-- Да, Николай Евсеевич Савченко выезжал, согласно командировочным удостоверениям, в Гомель. И только! Естественно, отнести его к категории участников ликвидации катастрофы нельзя. Но суслуживцы утверждают, что он неоднократно посещал Наровлю, Хойники, Брагин. Может быть! Но в командировочных удостоверениях нет отметки о прибытии и убытии с этих мест. Скажите, пожалуйста, вам поверит бухгалтер на слово? А нас вынуждают к этому. Мол, все дело в секретности, тогда нельзя было афишировать поездки в зону. Сотрудники Минздрава выводы прокуратуры проигнорировали, объяснив, что в наших ошибках виноват Госкомчернобыль, который туманно разработал механизм выдачи документов.

Тем не менее, -- продолжал Владимир Иванович, -- некоторым сотрудникам министерства пришлось пересмотреть "героизм" по ст. 19 и убавить льгот. Такая же картина в министерстве сельского хозяйства и продовольствия. Оно выдало около 30 тысяч удостоверений. После нашего вмешательства некоторым ответственным работникам тоже заменили документы. Но это, согласитесь, частные факты, которые можно было точно доказать. Но товарищи из номенклатурной обоймы, найдя брешь в законе, стремяться искусно ее использовать в личных целях.И здесь прокуратура бессильна, поверьте.

Получается замкнутый круг? Похоже. Может быть, новые парламент и правительство сделают решительный шаг для справедливого решения этой проблемы? А пока... Скажем, лунинецкий механизатор был призван на спецсборы "для выполнения ответственного задания Советского правительства" и провел в зоне 6 месяцев. Он с однополчанами -- а это, как правило, рабочие, колхозники, -- лазили по зараженным крышам, смывали радиоактивную пыль, сносили напичканные ядом постройки в январе 1988 года. Они, согласно закона, пользуются льготами по статье 20. А "товарищи" из министерств, заглянув туда на часок, и удачно отметив командировочное удостоверение в декабре 1987 года, имеют льготы по статье 19. Кто из них больше "глотнул" радиации? Много вопросов, требующих незамедлительных ответов. Может быть, я (в который раз!) и не поднимал бы их, если бы не новые факты преступного получения льгот. Золотые, в прямом смысле, удостоверения, получают чины высокого уровня, бывшие партийные и комсомольские боссы, коллеги-журналисты. Кстати, некоторые из них за чернобыльские деньги неоднократно побывали за рубежом, но ни разу не съездили в Зону. Итак, армия лжеликвидаторов пополняется новыми бойцами. А тем временем в Аксаковщине коротают, может быть, свои последние дни настоящие патриоты Беларуси, которые по первому зову надели военные гимнастерки и шагнули навстречу смерти. Для них часто не находится нужных лекарств, чтобы снять боль и кошмарные сны о тех страшных днях. Загляните в Ветку, Чериков, Корму, Славгород -- и вы увидите множество согнутых временем и болезнями стариков и старух, томящихся в змеях-очередях за молоком и хлебом. Чернобыльской компенсации хватает только на эти продукты. Всмотритесь в их глаза, задумайтесь! Как защитить этих безвинных заложников ядерного века? В нем нам придется дальше жить. Но жить мудро, предусмотрительно. Жить правдой, открывающей все, что сопутствует или противостоит нашим жизням, здоровью и счастью.

Владимир БАЦКАЛЕВИЧ,
участник ликвидации последствий катастрофы на ЧАЭС.

АД РЭДАКЦЫІ:

"Беларуская маладзёжная" ў чарговых нумарах мае намер пачаць публікацыю спісаў "ганаровых" чарнобыльскіх ліквідатараў -- членаў парламента, урада, былых партыйных бонз, кішэнных журналістаў. Няхай беларускі народ ведае сваіх герояў!

ПРЕЗИДЕНТСКИЕ ВЫБОРЫ КАК БАРОМЕТР ГРАЖДАНСКОЙ ЗРЕЛОСТИ.

Любые общенациональные выборы -- это всегда определенный момент истины, фокус общественных предпочтений, озарений и предрассудков. Они высвечивают всё позитивное и негативное, что накопилось в общественном сознании в период между избирательными кампаниями. В этом смысле выборы в Беларуси уникальны. Наша республика --единственное государство в Европе, где у власти находится руководство, избранное при коммунистическом режиме. Последний раз белорусские граждане приходили к избирательным урнам в 1990 г. За этот период в соседних странах (например, в Польше) уже два раза переизбирался парламент, проведены выборы Президента. Изменилась эпоха, поменялось государство, начался переход к другой экономической и политической системе, а у нас время как бы застыло. У власти находится все то же правительство, сформированное еще ЦК КПБ.

Наше общество не является демократическим в полном смысле слова, т.к. для этого не имеется экономической основы. Происходящее сегодня в постсоветском пространстве есть некий исторический парадокс. Дело в том, что нигде и никогда политическая демократия не видела своей целью переход к рынку и частной собственности. Именно наличие последних является предпосылкой демократии, порождает ее, а не наоборот. Демократия -- это не власть народа, как нам твердили со школы, а власть собственников. Так было на протяжении всей истории, начиная с Древней Греции. В Европе, колыбели демократии, всеобщее избирательное право утвердилось лишь со второй половины XIX в., когда появился "средний класс" и большинство населения стало владельцем какого-то имущества. Власть, не опирающаяся на власть собственников, есть не демократия, а охлократия, господство люмпенов, всегда тяготеющих к тоталитаризму, патерналистской роли государства.

Не случайно многие люди, не вкусив плодов демократии, уже успели в ней разочароваться. Ведь демократия -- вещь очень трудная. Она предполагает, что граждане получают не только права, но и берут на себя ответственность за свой выбор. Многие к этому не готовы. Хрестоматийное сравнение нашего общества с человеком, вышедшим из тюрьмы, довольно точно иллюстрирует эту мысль.

Что имеет решающее значение при выборе Президента или даже депутата? Ум, государственная мудрость? Не очень часто. Может быть, личная порядочность? Еще реже. Сохраняющаяся иллюзия, что в ходе выборов побеждают самые достойные, развеется очень быстро. Отсюда и разочарования в демократических процедурах, которые сами по себе не являются гарантией удачного выбора. Действительно, большое общество с помощью демократии может породить урода типа Гитлера, Гамсахурдия или Жириновского.

В ходе выборов побеждает претендент, наиболее точно угадавший общественные запросы, настроения и представления электората. Сегодня массовое сознание в Беларуси есть сложное переплетение здравого смысла и предрассудков, консерватизма и обновления. В сегодняшних условиях оно не может не быть мифологизировано.

Миф первый: причиной нынешнего кризиса является демонтаж старой системы, перестройка, рыночные реформы, "капитализация" страны. И, следовательно, нужно остановить этот процесс и, по возможности, вернуться назад. Этот миф успешно эксплуатирует Новиков и отчасти Лукашенко, резко выступающий против приватизации.

Миф второй: экономика Беларуси переживает кризис вследствие развала СССР и разрыва хозяйственных связей между республиками бывшего Союза. Выход предлагается в заключении экономического, финансового и политического союза с Россией. Эту идею усиленно обыгрывают Кебич, Лукашенко, Новиков.

Миф третий: причиной плохой жизни большинства народа является коррупция. Чтобы жить стало лучше и веселей, необходимо всех коррупционеров посадить в тюрьму или, по крайней мере, сместить со своих постов. За это ратует Лукашенко.

Обратите внимание, все три мифа оседлал Лукашенко, превратив их в ядро своей предвыборной борьбы, обеспечив этим себе высокий рейтинг. Он является типичным порождением общественных предрассудков больного социума. Начав свою депутатскую деятельность как яростный борец с партноменклатурой, ныне он оказался в одном лагере с коммунистами. Такой дрейф отнюдь не случаен и не является редким исключением. Голый популизм, не стремящийся к серьезному анализу сложных социальных явлений, неизбежно ведет к тому, что политик застывает на уровне обыденного сознания. И его эволюция -- это отражение эволюции обедневшей, дезориентированной и люмпенизированной части населения.

В деятельности Лукашенко смущает даже не цинизм и неразборчивость в средствах ради достижения цели (вспомним "компромат" на Шушкевича).

Самое печальное состоит в том, что Лукашенко не понимает тех исторических задач, которые стоят перед Республикой, и, естественно, не может предложить каких-то внятных реалистических путей по выходу Республики из тупика. Его попытки склеить разбитое зеркало в виде воссозданного Советского Союза утопичны и напоминают заклинание змей. К тому же это направление политики монополизировано Кебичем и вряд ли здесь удастся обойти премьера.

Его "программа" борьбы с коррупцией, сводящаяся к громким крикам и требованиям наказать "коррупционеров", может удовлетворить лишь старушек на скамеечках. На этом его конструктивная часть заканчивается и начинаются звучные обличения всех и вся. И эти совхозные стандарты хотят навязать всей стране.

Когда послушаешь Лукашенко, то на первый взгляд он предстает непримиримым ниспровергателем устоев, обещающим всех сместить и, кажется, дающим какой-то шанс на обновление. И его ближайшая команда состоит из солидных и амбициозных политиков. Это, казалось бы, нейтрализует все недостатки самого претендента и дает надежду на то, что сможет сдвинуть Беларусь с мертвой точки в направлении реформ. Но, во-первых, способен ли Лукашенко работать в команде? Весь опыт его предшествующей деятельности говорит об обратном.

(Окончание в следующем номере)

Чытайце ў наступным нумары:

❋ "Бомбы", выцягнутыя з партфеляў. Але не Лукашэнкі.

❋ Партыя аматараў піва -- за здароўе прэзідэнцкай кампаніі.

❋ Куды ідуць грошы, выдаткаваныя на абсталяванне выбарчых участкаў. Даследванне Ірыны Курапаткінай.

❋ Пад знакам "Ч". Пякельны вагонь у зоне смерці.

❋ "Профі". Куток для беспрацоўных.

❋ Палітычныя коміксы.

ПОП-АЛЬБОМ

ПРЫВІТАННЕ, ШАНОЎНЫЯ!

Па звычцы так і хочацца сказаць: "Перад мікрафонам..."

Але я, Ірына Курапаткіна, нягледзячы нават на адсутнасць неабходных тэхнічных сродкаў, не магу пазбавіць сябе сустрэчы з вамі, а вас -- падарожжа ў дзіўны свет музыкі. Шчыра кажучы, я прызвычаілася знаеміць вас перш за ўсе з музычным матэрыялам, а інфармацыя была своеасаблівым дадаткам, але ў святле апошніх падзей я вымушана крыху змяніць тактыку. Па-першае, мы зробім крышачку большы акцэнт на інфармацыю, а музычнае афармленне застаецца за вамі. Нягледзечы на тое, што грамадствам кіруе наш "адзіны і непаўторны", сфера музыкі і музычных густаў спецыфічная і вызначаецца свабодай выбару і пэўнай непадпарадкаванасцю. Таму... Кожны з вас, шаноўныя, сам сабе гукарэжысёр. Падрыхтуйце магнітафоны, прайгравальнікі, кампакт-дыскплэйеры, карацей, любую гукаўзнаўленчую апаратуру. І сачыце за палетам маёй думкі, а я пазначу, калі трэба націснуць кнопачку, каб атрымаць максімум задавальнення і ўключыць усе органы пачуццяў, нават інтуіцыю...

Пачынаем. Увага. Для фону я раю вам выбраць што-небудзь нейтральнае. Мае асабістае адкрыцце сезону-трыа "Марфін": альт-саксафон, бас-гітара, і ўдарнік... Калі ж з навінкамі ў вас пэўныя складанасці, выбірайце на ўласны густ.

А размова сёння пойдзе пра непрадказальнасць лёсу "зоркі" ў свеце шоў-бізнеса і ў віхуры чалавечага жыцця, багатага на розныя спакусы.

Героем прызначаецца Meat Loaf. Гісторыя гэта пачалася ў штаце Тэхас, ЗША. У горадзе Далас жыў маленькі хлопчык, звалі яго Марвін Эдэй. Але ж маленькі, калі меракаваць толькі па ўзросту, які не зусім супадаў, а калі быць больш дакладнай - зусім не супадаў са знешнім выглядам.

Meat Loaf: "Я гуляў у Амерыканскі футбол за школьную каманду. Мне было 10 гадоў, а важыў я каля 200 фунтаў" /растлумачу 200 фунтаў прыкладна каля 90 кг/ "І мяне празвалі Meat Loaf — мясны рулет". "Я вельмі дакладна памятаю школьнае жыццё, але няшмат акрамя гэтага: мой бацька быў алкаголік, а маці пакутвала ад цяжкай хваробы. Я ведаў, што ў яе рак..."

Марвіну было 15 гадоў, калі маці памерла... Яму здавалася, што свет разбурыўся на часткі, жыцце спынілася і няма болей сэнсу да існавання...

"Калі хавалі маю маці, я адчуваў, што паступова страчваю розум...

А бацька проста напіўся..."

"Я быў дома разам з сябрам, калі бацька ўваліўся ў хату з крыкам: "Убяры адсюль гэтую жанчыну..." Але там нікога не было. Прадчуваючы скандал, я схаваўся ў сваім пакоі, але ён прыбег з нажом для рубкі мяса. Гэта нагадвала фільм жахаў. Я перакульнуўся цераз ложак, праз секунду нож апынуўся як раз у цэнтры ложку.

Так скончыўся тэхасскі перыяд майго жыцця, так скончылася дзяцінства, я ўбег з дому..."

Потым былі Лос-Анжэлес, Дэтройт, і нарэшце Н'ю Йорк, дзе нарадзілася новая зорка з дзіўным імем-мянушкай Mast Loaf.

"У ім было нешта большае, чым проста жыццевая энергія" --распавядаў Джым Штэйнман /Lim Steinmam/, аўтар, прадюсэр, які ўпершыню сустрэўся з Meat Loaf у Н'ю-Йорку на шэкспіраўскім тэатральным фестывалі і адразу запрасіў яго прыняць удзел у працы над "Bat out of Hell".

"Для мяне гэтая праца была адкрыццем". У хуткім часе адкрыцце стала сенсацыяй, якая прынесла міжнародны поспех. З дня выхаду "Bat out of Hell" у 1977 годзе было прададзена больш за 30 мільёнаў копій...

А міжнародны поспех прывеў да катастрофы. Інгрыдыенты "зоркавага кактэлю" вядомыя: алкаголь, наркотыкі, папулярнасць, усеагульная любоў, грошы і поўная свабода...

Meat Loaf: "Усе, што адбывалася вакол мяне ў той час -- вынікі папулярнасці. Я не хацеў, каб людзі лічылі мяне недасяжнай зоркай, і спрабаваў ім гэта даказаць". Вынікі крызісу: разрыў кантракту з мэнэджэрам пасля шэрагу судовых працэсаў, страта голасу, бясконцыя здзекі журналістаў.

Meat Loaf: "Мне здавалася, што я апынуўся на востраве разам з жонкай і 2 дачкамі".

Праз тры гады, калі скандал пачаў сціхаць, Meat Loaf афіцыйна заяўляе пра банкрутства. Пачаўся перыяд псіхалагічнай і фізічнай рэабілітацыі.

Джым Штэйнман: "Я вырашыў проста адысці ад спраў. Напрацягу 7 месяцаў я рабіў усе магчымае, каб аднавіць нашую сумесную працу над "Bat out of Hell", але гэтыя месяцы ператварыліся ў суцэльны кашмар. Ён /Meat Loaf/ страціў дом, страціў голас і амаль страціў розум"...

Але самае дзіўнае, што нягледзячы на змрочны перыяд, спявак працягвае працаваць у музыцы. ён запісвае 5 альбомаў...

Спробы слабыя, няўдалыя. Яны не выклікалі ніякай рэакцыі публікі, крытыка таксама маўчала. Здавалася, усе навокал проста забыліся, што існуе музыка, выканаўца, акцер Meat Loaf.

Але яго гэта не спыніла. Meat Loaf ажыццяўляе 2 канцэртныя туры па Еўропе і Аўстраліі, здымаецца ў мастацкіх фільмах. Так ці інакш, ён спрабуе зарабляць грошы, каб нейкім чынам падтрымліваць сям'ю.

Meat Loaf: "Калі я заявіў пра банкрутства, многія палічылі гэты акт фармальным. Маўляў, ён блефуе, нічога страшнага не здарылася. Але ўсе было значна складаней. Дзеці пакутвалі ад здзекаў, магазіны не прымалі чэкі з рук маей жонкі. Што заставалася мне? Я працаваў, так заўседы было".

Джым Штэйнман: "Тады ў 1977 годзе, калі ўсё разбуралася, калі здавалася, што Meat Loaf як спявак і артыст скончыў свае існаванне, я сказаў, што ўсе зменіцца прыкладна праз 10 гадоў. Я верыў, што ён вернецца".

1993 год. Выходзіць у свет новы праект "Bat out of Hell", сімвал адраджэння. Праз 16 год пасля шумнага поспеху "Bat out of Hell". Meat Loaf ізноў ўзарваў Амерыку. Meat Loaf чалавек, які піша новую главу ўласнай легенды.

Вось такая гісторыя, павучальная, філасофская - - прыклад жыццяздольнасці "амерыканскай мары", гімн духоўнаму моцу чалавека. А зараз націсніце, калі ласка, кнопачку вашага гукаўзнаўлегчага агрэгата. "I'd do anything" лепшая кампазіцыя 1993 года, лідар хіт-парадаў Амерыкі і Еўропы. "Я зраблю ўсе дзеля кахання..." -- спявае Meat Loaf.

"Я зраблю ўсе для вас, шаноўныя, каб вы жылі разам з музыкай, каб вы не забыліся, што існуе мноства стыляў, акрамя вядомых маршаў". З музыкай па жыцці і з любоўю да вас.

Ірына КУРАПАТКІНА

ТЫ МЯНЕ ПАВАЖАЕШ?

Амаль у кожным музычным шоў, якія нам так часта прапануюць "Астанкіна" ды расейскі канал, прысутнічае са сваімі танцавальнымі нумарамі Барыс Маісееў. І, наглядзеўшыся гэтых праграм, людзі гатовыя плаціць вялікія грошы, каб папрысутнічаць на выступах "славутасці". Па тэлебачанні мы бачым Барыса Маісеева адрэтушаваным і прыглажаным. А які ён ёсць у жыцці, што ён уяўляе з сябе як звычайны чалавек, а не танцоўшчык? Каго тысячы людзей абралі сабе ў куміры? Цяжка залезці ў душу чалавека на дастатковую глыбіню, каб знайсці адказ на гэтыя пытанні, каб зразумець і ўбачыць. Нам зрабіць гэта ўдалося. Пад час выпадковай сустрэчы ў клубе сэксуальных меншасцяў у Вільні з Барысам Маісеевым мы здолелі крыху прыўзняць шырму яго сцэнічнага іміджу. Мы паказалі яго сапраўдны твар. Але вышэйшаму кіраўніцтву Дзяржтэлерадыё гэта моцна не спадабалася /ды відаць не толькі яму/. Якіх толькі не было ярлыкоў і мянушак, у чым толькі не абвінавацілі радыестанцыю "Беларуская маладзежная"! А пакуль начальніцкі гнеў грукатаў, прыціскаючы нас, "бессаромнікаў", (дарэчы, нядаўна стала вядома, што Барыс Маісееў на хвалях БМ "каштаваў" дзвюх строгіх вымоў -- кіраўніку Жанне Літвіной і вядучаму Віталю Сямашку) начальніцкая ж рука падпісвала ў эфір чарговую тэлеперадачу з Барысам Маісеевым...

Людзі павінны ведаць таго, на каго моляцца. І таму прапануем першым чытачам "Беларускай маладзежнай" паставіць адзнаку гэтаму інтэрв'ю з Барысам Маісеевым.

Кар.: Барыс, як вы ставіцеся да праблемаў сексуальных меншасцяў?

М.: Няма сэксуальных меншасцяў, ёсць людзі і ёсць адна гісторыя якая называецца каханне. Калі мужчына любіць мужчыну, а жанчына жанчыну -- у чым ёсць праблема?

Ні ў чым. Я прыехаў ў Літву не толькі каб сябе паказаць у маленькім шоў, які я сёння меў, але і для таго, каб мець кантракт на свой вялікаі шоў і паказаць пачатак свайго вясельнага турнэ.

Кар.: З кім?

М.: З грамадзянінам Амерыкі.

Кар.: Мужчынам?

М.: Натуральна. Вянчанне будзе праходзіць у Каўнасе, у самай дарагой ратушы. Я з'яўляюся адным з уладальнікаў пашпарта белага, грамадзяніна свету. Я жыву ў Расеі, я нарадзіўся на Беларусі, працаваў у Літве. Я хачу сабе дазволіць вясельнае турнэ з маім каханым чалавекам тут, у Літве, у Каўнасе, дзеля таго каб ехаць далей, праз Мінск, Магілёў, дзе я нарадзіўся. Гэта мой не капрыз — гэта маё жыццё.

Кар.: Барыс, ты можаш назваць імя таго мужчыны, з якім ты жывеш?

М.: Гэта граф, які нарадзіўся ў Амерыцы, але з'яўляецца рускім графам. Я не хачу гаварыць яго імя і прозвішча.

Кар.: Што такое здрада сярод сям'і, дзе мужчына жыве з мужчынам?

М.: Для мяне балюча чуць гэтыя словы. Я не разумею здраду ў ложку, я не разумею здраду на сцэне. Я не маю гэтага пачуцця і не хачу яго мець ніколі. Для мяне была сумнай адна гісторыя на Беларусі, калі я выпусціўся як добры танцоўшчык і мне сказалі: "Ты не павінны працаваць на Беларусі па двух артыкулах — ты габрэй і гомасэксуаліст". Гэта іх праблема. Сёння мне плацяць вялікія грошы, каб пабачыць жыўцом. Ва ўсіх шоў. Я думаю, што гэта такое апраўданне Беларусі перада мной. Я маю сантымент да Беларусі. Мозыр мяне зрабіў, Магілёў выхаваў, а Мінск мяне зрабіў супер-зоркай. Магілёў, Мінск, Мозыр. Тры горада на тэрыторыі Беларусі, маёй пяшчотнай краіны, майго сантыменту.

Кар.: Барыс, ты ў ложку мужчына ці жанчына?

М.: А як ты лічыш?

Кар.: Я не ведаю.

М.: Жанчына, але дарагая. Да мяне не можа падыйсці проста тупы, які не бачыць, які не разумее.

Кар: Неяк у адным з інтэрв'ю ты сказаў, што беларусы вельмі сэксуальная нацыя.

М.: Сэксуальная.

Кар.: Што ты маеш на ўвазе?

М.: Я меў першае каханне на Беларусі. У беларусаў ёсць такая тонкасць, дабрыня, пяшчота. Мы павінны мець шлюбны кантракт, як маюць у Швецыі, у Даніі, у Галандыі і ў иншых краінах. Мой вясельны тур -- гэта прапаганда за правільны сэкс.

Кар.: Ты не ў крыўдзе на Бога за тое, што ён нарадзіў цябе мужчынам?

М.: Не, але ў ложку я хачу мець іншае.

Кар.: Як ты ставішся да Фрэдзі Мэркуры?

М: Я прысвяціў яму спектакль і атрымаў за яго шмат прэмій. Фрэдзі -- гэта той чалавек, які я сёння тут, ён любіў начные клубы, прыгожых мужчын, ён меў сэкс. Я не заўседы маю сэкс, таму што стараюся ўнікаць гэтага. Я веру ў аднаго чалавека, які можа даць мне і фізічны сэкс і тое, што мне падабаецца. Нельга змешваць шоў-бізнэс з маім жыццём. Я танцоўшчык, рэжысэр, спявак, аўтар, актор.

Кар.: У цябе ёсць каханы мужчына. Але сёння ты прыйшоў у клуб сэксуальных меншасцяў і раптам сустракаешь тут мужчыну з якім бы ты хацеў быць...

М.: Пакуль што я яго не бачыў.

Кар.: Пабач са мной сядзіць намеснік галоўнага рэдактара "Беларускай маладзежнай". Калі б ён прапанаваў правесці з ім ноч, што б ты адказаў?

М.: Я б яму не адмовіў, ён вельмі прыгожы. (Віталь на гэтых словах чамусьці сумеўся, расчырванеўся... Але -- з "песні" слоў не выкінеш! - **З.Л.**)

Кар: Калі б ты не стаў тым, хто ты ёсць, кім бы ты быў?

М.: Паварыхай.

Кар.: Ці звязана неяк тое, што ты гомасэксуаліст, і тое, што ты танцоўшчык?

М.: Так, напэўна. Але я заўсёды свайму каханаму мужчыне сціраю шкарпэткі і трусы. Мне падабаецца гэта. І калі ён з'язджае ў камандаванне, я заўсёды сплю з яго трусамі.

Кар.: Я ўяўляю колькі тысяч людзей гэта шакуе...

М.: Мільёны.

Кар.: Ты не баішся?

М.: Гэта мая зорка. Я вольны чалавек. Мяне зрабіла свабодным Беларусь, у турме, у Мозыры.

Кар.: Калі б ты вярнуўся ў Магілёў у тыя часы, калі ты пачынаў, ты б ні за што не шкадаваў?

М.: Я бы зараз не паехаў у Магілёў, таму што я не хачу жыць у дрэнным гатэлі, і я не маю там сваякоў. Я магу прыехаць у Мінск, таму што гэта мая слабасць. Я абяцаў Беларусі шмат год таму вернуцца на белым кані. Я прыехаў на тройцы ў залатой карэце. Я меў самы вялікі бізнэс -- паўтары мільёны "зайцоў" за тое, каб убачыць што? Маю гісторыю. І зрэдку маю голую сраку, калі шчыра.

Зьміцер ЛУКАШУК
Віталь СЯМАШКА

"АРТ ПАНАРАМА"

Спяшаюся запэўніць шаноўнае арт-аматарскае асяроддзе, што неўміручая "Арт-панарама" па-філасофску паставілася да змены, так бы мовіць, месца жыхарства. І, канчаткова ўсвядоміўшы сябе на друкаваных старонках замест эфірных вышыняў, нават вырашыла, што такая, візуальная форма толькі набліжае яе да выяўленчага мастацтва. І ўжо проста лішне казаць пра тыя шырокія магчымасці, што адкрываюцца зараз перад аматарамі крымінальных вышукаў: я запэўніваю вас, што, калі выразаць кожнае друкаванае "Беларускай маладзёжнай" слова асобна і саставіць іх у якім-небудзь адвольным парадку, то абавязкова атрымаецца што-небудзь абразлівае ці небяспечнае...

А ўвогуле, усё гэта да "Арт-панарамы"не мае ніякага дачынення, таму што думкі нашыя высокія, памкненні -- чыстыя, а мэты -- высакародныя. Балазе, за прыкладамі для пераймання далёка хадзіць не трэба... Вось літаральна днямі выпадкова пачула, як маладыя мастакі абмяркоўвалі праблему харчавання. І, як высветлілася, самы просты шлях яе вырашэння выглядае прыкладна так: па розных афішах ды брашурах пішацца расклад працы розных выстаў на бліжэйшы тыдзень і пазначаецца час іх адкрыцця / што, дарэчы, самае галоўнае, таму што апошнім часам там прапануюць не толькі духоўную ежу, але і сёе-тое больш істотнае/...

Калі хто-небудзь з вас зразумеў гэта як спосаб агітацыі -- дазвольце вам ужо даць і адпаведныя адрасы... Напрыклад, Дом Прыроды ў Траецкім прадмесці. Менавіта там 9 чэрвеня а 18 гадзіне адбудзецца адкрыццё выставы пад загадкавай назовай "Цёмная рака" -- вынік фантазіі беларускага мастака Алеся Эроціча.

Тых, хто ўжо пачаў мітусіцца ў пошуках запрашэння, мушу запэўніць, што яго наяўнасць увогуле не з'яўляецца абавязковай. Тым жа, хто без гэтай паперкі ўсё ж такі будзе адчуваць сябе крыху няўпэўнена перад дзвярыма Дома Прыроды, шчыра раю зазірнуць у маю любімую галерэю "6-я лінія", дзе Алесь Эроціч час ад часу гасцюе.

Для тых, хто яшчэ не стаміўся чытаць, я не стамляюся паўтараць, што "6-я лінія" -- гэта галерэя сучаснага мастацтва, з усімі выцякаючымі адсюль вынікамі і варыянтамі. Вось толькі з сацыялістычным рэалізмам у іх пакуль што цяжкавата. Але, я спадзяюся, вы не будзеце наракаць на іх за гэта. Прынамсі, у бліжэйшы час.

Вось літаральна днямі, у вышэй названую галерэю будуць "завезеныя" працы з майстэрні Валерыя Песіна. /Кароткія біяграфічныя звесткі: нарадзіўся ў 1963 годзе. На працягу 2 год вучыўся ў Політэхнічным інстытуце. Пасля гэтага прайшоў перыяд агульнага азнаямлення з прафесіямі слесара, прыбіральшчыка, вартаўніка і інш. З 1991 года -- вольны мастак. Праводзіліся выставы ў Германіі, Аўстрыі, Польшчы. Працы знаходзяцца ў прыватных калекцыях ЗША, Іспаніі, Італіі, Англіі/. Выстава ж, што павінна адкрыцца 7 чэрвеня а 18 гадзіне на "6 лініі", будзе першай персанальнай выставай мастака на Беларусі. У сцэнарыі тут можна было б пазначыць штосьці накшталт "Бурныя апладысменты публікі"... Але мы лепш захаваем іх для больш значнай нагоды, тым больш што такая ўжо з'явілася.

Напрыклад, у генеральнага дырэктара галерэі "6-я лінія" нарадзілася геніяльная ідэя заснавання новай элітарнай газеты, у якой маглі б супрацоўнічаць колы творчай інтэлігенцыі Беларусі. Што ж, па-мойму, менавіта ў такіх выпадках кажуць: "Будзем сябраваць сем'ямі"...

З нязменнай павагай

Вольга БАБАК

"Беларуская маладзёжная"
Рэспубліканская грамадска-палітычная незалежная газета
Заснавальнікі
М. КАПЧОНАЎ і І. ЦІШЫН

Адрас рэдакцыі:
220134, Мінск,
вул. Якубоўскага, 15-1-77
Кантактны тэлефон: 57-00-43

Пасведчанне аб рэгістрацыі N 882
Падпісана ў друк 10 чэрвеня 1994 г.
Мінская паліграфічная фабрыка
"Чырвоная зорка"
Кошт 150 рублёў
Тыраж 50 тысяч экз.
Заказ N 1860

Галоўны рэдактар
Т. І. МЕЛЬНІЧУК
(НІЧЫПАРУК)